

Manifest onjuist & manifesterend gebuisd

Inhoudsanalyse naar de verslaggeving over
Schild en Vrienden en *Youth for Climate* in *De
Standaard* en *Het Laatste Nieuws*

Bastiaan De Groote

Masterproef aangeboden binnen de opleiding
master in de Bedrijfscommunicatie

Promotor: dr. Willem Joris

Academiejaar 2018-2019

13084 woorden

Inhoudsopgave

A. Lijst van figuren	5
B. Lijst van tabellen	5
C. Lijst van afkortingen	5
D. Dankwoord	6
E. Summary	7
1. Inleiding.....	9
2. Literatuurstudie	9
2.1. Inleiding	10
2.2 De Ideologieën van Youth for Climate en Schild en Vrienden	10
2.2.1 Conservatisme en progressivisme	10
2.2.1.1 Conservatief nationalisme.....	11
2.2.1.2 Schild en Vrienden en conservatief nationalisme	12
2.2.2 Ecologisme	13
2.2.2.1 Ecologisme op de socioculturele as.....	14
2.2.2.2 Youth for Climate en ecologisme	14
2.3. Jongerengroeperingen.....	15
2.4 Terminologie: radicaal, extreem en terroristisch.....	16
2.5. Kwaliteitskranten en publiekskranten	17
2.6 Vlaams perslandschap en mediaconvergentie	18
2.7 Media bias en hostile media perception.....	18
3. Onderzoeksvragen	19
4. Methodologie	21
4.1 Selectie en collectie van onderzoekseenheden	21
4.2 Het codeboek.....	22
4.3 Betrouwbaarheid en geldigheid.....	23
5. Resultaten.....	24
6. Discussie	28
6.1 Verschil tussen Schild en Vrienden en Youth for Climate in de media	28
6.2 Verschil tussen Het Laatste Nieuws en De Standaard.....	29
6.3 Verder onderzoek.....	30
7. Conclusie	31
8. Bibliografie	33
9. Bijlages	38
Bijlage 1: Codeboek	38
Bijlage 2: test-retest	41
Bijlage 3: artikellengte per krant	41

Bijlage 4: beschrijving per krant 41

A. Lijst van figuren

figuur 1: overzicht van terminologie "radicaal", "extreem" en "terroristisch"	17
Figuur 2 Zoekmachineinteresse tussen september 2018 en maart 2019 in "Schild en Vrienden" Bron: Google Trends	21
Figuur 3 Zoekmachineinteresse tussen september 2018 en maart 2019 in "Youth for Climate". Bron: Google Trends	22

B. Lijst van tabellen

Tabel 1: Verschil in toon per krant voor Schild en Vrienden en Youth for Climate	25
Tabel 2: Toon per genre in De Standaard	26
Tabel 3: Toon per genre in Het Laatste Nieuws	26
Tabel 4: beschrijving per groepering per krant	27
Tabel 5: Toon per krant	27
Tabel 6: Onderwerp per krant.....	28

C. Lijst van afkortingen

HMP Hostile Media Perception

D. Dankwoord

In de eerste plaats dien ik mijn promotor, dr. Willem Joris, te danken. Hij heeft me begeleid met veel geduld en enthousiasme en stond me bij met goede raad telkens als ik besepte dat ik aan de limieten van mijn vaardigheden zat. Ik heb voor deze masterproef onderzoeken gevoerd en methodologieën gebruikt die ik bij mijn loopbaan bij Taal- en Letterkunde nooit nodig heb gehad, en het is enkel met zijn hulp dat ik me erdoor heb kunnen worstelen.

Daarnaast wil ik ook mijn lector, prof. dr. Dorien Van De Mieroop danken. Ik wil haar niet enkel bedanken om mijn masterproef te lezen, maar ook om de fijne lessen die zij mij de afgelopen vier jaar heeft gegeven. Ze waren niet alleen een genoegen om mee te maken, maar ze hebben me ook de schrijfvaardigheden aangeleerd die ik nodig heb gehad om deze masterproef te voltooien.

Ik wil ook graag mijn ouders, Bert De Groote en Lorena Martinez Quezada, bedanken. Ik zou liegen als ik zei dat ik deze masterproef met veel gemak heb geschreven, maar samenleven met iemand die een masterproef schrijft is misschien nog moeilijker. Het begrip en het geduld waarmee jullie naar de uitlatingen van een masterstudent hebben geluisterd is lovenswaardig. Bert De Groote dien ik nog extra te bedanken om mijn tweede codeur te zijn.

Ik moet ook de personen bedanken die mij op de juiste momenten figuurlijk hebben verstrooid tijdens het schrijven van deze masterproef. Dit zijn onder andere Andy Seif, Ella D’Hoe, Noa Rousseau, Merel Janssens, Simon De Groote, Julie Claeys, Anneleen Laeremans, Joppe Michiels, Margot Vancauwenberghe, Sofie De Groote, Marjolein Goris, Hannah Boogaerts, Valentine Lenoir, Lisa Berendsen, Merel Van Doninck, Thibault De Weerd, Lotte Mertens, Ann-Sophie Bracke, en nog vele anderen. Het zijn te veel namen om op te noemen in een dankwoord zonder de woordlimiet van 25000 woorden te overschrijden. Zonder hen zou ik ze tegen half augustus niet meer allemaal op een rijtje hebben gehad.

Als laatste is het misschien gepast om de personen te bedanken door wie deze masterproef niet mogelijk was geweest: de geestelijke ouders van *Youth for Climate* en *Schild en Vrienden*. Dus daarbij ben ik ook Dries van Langenhove, Anuna De Wever en Kyra Gantois een dankwoord schuldig. Bedankt om iets te stichten dat ik nadien kon onderzoeken.

E. Summary

This thesis aims to look into the relationship between certain Flemish youth groups and Flemish newspapers. These youth groups are *Schild en Vrienden* on the one hand, and *Youth for Climate* on the other. *Schild en Vrienden* is identified in the literature study as an extreme right-wing national-conservative organization. It calls for a more resilient Flemish youth, and for a stricter immigration policy (Cauwenberghs, Jespers, & Bellis, 2018). After a documentary made by the Flemish public broadcaster, it turned out that the organisation spread racist, sexist and discriminating images, and that they had no objections to using violence to achieve their ends (Verheyden, 2018). *Youth for Climate* is identified in this thesis as a radical environmentalist youth organization. They urge politicians to take climate action before the earth reaches an “environmental tipping point” (Youth for Climate, 2019). They do this by calling upon Belgian students to skip school on Thursday’s and to join protesting marches in different cities around the country. Both of these groups gained notoriety between September of 2018 and May of 2019 (cf. figure 1 & figure 2). As both organisations caught the general public’s attention, the media began to report heavily on them. The same media is under siege nowadays: populist and far-right politicians and organisations, *Schild en Vrienden* included, accuse the mainstream media of being biased against them. According to them, leftist journalists spread “fake news” in an effort to disenfranchise the right wing (Van Langenhove, 2019). This media bias is the effect of a concept called *Hostile Media Perception*. This phenomenon states that people who are politically active will find fair and balanced news to be biased against them (Kim, 2019; Coe, et al., 2008; Gunther, Christen, Liebhart, & Chih-Yun Chia, 2001; Vallone, Ross, & Lepper, 1985). This seems to offer an explanation for the backlash that the media receives from right-wing politics. This phenomenon, however, does not excuse newspapers from unfair reporting. It is observed that American media outlets do tend to have a liberal bias (Groseclose & Milyo, 2005), under pressure from commercial interests. As *Hostile Media Perception* dictates that people prefer to read news that shares their point of view, the logical effect is that media outlets try to cater to specific groups of people, to secure their readership, and with that, advertising revenue (Baron, 2006).

On the other hand, this thesis also examines if there is a difference in the way in which *De Standaard* and *Het Laatste Nieuws*, two Flemish newspapers report on these groups. *De Standaard* is supposed to be a quality title, while *Het Laatste Nieuws* is considered more to be the Flemish equivalent of a tabloid (De Bens, 2007; Stouthuyzen, 1999). Quality titles rely more on deep-digging journalism and fact-checking, while tabloids rely on emotions and sensationalism (Callewaert, Pieters, & De Gucht, 2004; Tiffen, 2011). However, Flemish “tabloids” are tamer compared to their foreign counterparts: they are less aggressive and focus more on domestic politics, for example (Jansen, 1987).

In this thesis, articles concerning *Schild en Vrienden* and *Youth for Climate* will be analysed to examine whether there really is such a bias. These articles range from opinion pieces, interviews, analysing articles to news articles. Furthermore, two Flemish newspapers will be compared in the way in which they report about these groups. The quality paper *De Standaard*, which is supposed to be well-researched and relatively unbiased, is compared to *Het Laatste Nieuws*, which is supposed to be more focused on sensationalism. In total 365 articles, by *De Standaard* and *Het Laatste Nieuws* concerning both youth groups, in the period of September 2018 and March 2019 will be analysed. The articles will be analysed in length, genre, tone, subject, degree of violence mentioned, and description of the group.

This thesis will see that there is indeed a bias against *Schild en Vrienden*, and in favour of *Youth for Climate*. One of the most important ways in which the bias will be discerned is the consistent negative tone both newspapers use when describing the right-wing group. The bias for *Youth for Climate* is more complex: although *De Standaard* is consistently positive across every type of article, *Het Laatste Nieuws* has a negative average in terms of tone. *Het Laatste Nieuws* publishes a great volume of letters from its readers, which negatively affect the score, as many of them are not positive in tone. This exemplifies either a disconnect between the newspaper and its readers, or the sensationalism of the newspaper’s editors in selecting the letters to publish. However, since the tone for all the other genres is consistently positive for the environmentalist group in all other genres, and, for both papers, especially in the opinion and editorial pieces, it will be concluded that both

newspapers generally have a positive bias towards *Youth for Climate*. Another indication of the bias against *Schild en Vrienden* will be the way both groups are described: while *Schild en Vrienden* is called “extremist” and “radicalist” regularly throughout the articles, *Youth for Climate* is only called “radical” once in both articles. The reason for this difference in bias might indeed be the ideological distance between the newspaper and the two organisations. It could very well be that newspapers favour *Youth for Climate* because of its progressive nature. However, it could also be that there is a bias against *Schild and Vrienden* due to the severity of the accusations made by the documentary.

The difference between both newspapers will not be as clear as the difference between the reporting on the two groups. Although there will be a significant difference in length and tone, other elements that could indicate a habit of reporting sensational news will not appear to be significantly more present in *Het Laatste Nieuws* than in *De Standaard*. These elements are the usage of the terms “extreme” and “radical”, giving more attention to individuals than the group in question, or talking more about violence. It will seem that the differences between *De Standaard* and *Het Laatste Nieuws* are not as large as were expected at the beginning of the inquiry. The reason behind this could be that the expectation was based off of foreign examples, but that the Flemish tabloid-like newspapers do not behave entirely like their foreign equals, like academics had already noted. Some results seem to indicate that there is a difference in the level of nuance both newspapers employ when writing articles. This could be an interesting starting point for further research.

1. Inleiding

Het academiejaar 2018-2019 werd gekenmerkt door mondige jongeren die in de publieke belangstelling terechtkwamen. In september 2018 bracht een reportage van het VRT-programma PANO aan het licht dat de jongerenorganisatie *Schild en Vrienden* wel een gematigde façade ophouden, maar achter de schermen een extremer discours voerden (Verheyden, 2018). Ook poseerden verschillende leden, de stichter Dries Van Langenhove inclusief, met wapens, gebruikten ze gewelddadige taal, en hadden ze verschillende instellingen “geïnfiltreerd”. Voorbeelden zijn politieke partijen als CD&V, Open VLD en N-VA, de Vlaamse Jeugdraad en de Raad van Bestuur van de UGent. In januari werd bekendgemaakt dat Van Langenhove als onafhankelijke lijsttrekker zou opkomen voor de federale lijst van Vlaams Belang in Vlaams-Brabant. Uiteindelijk werd hij verkozen tot de kamer van volksvertegenwoordigers op 26 mei 2019.

In de zomer van 2018 tot aan de Zweedse parlementsverkiezingen van 9 september 2018, kampeerde het 16-jarige meisje Greta Thunberg elke vrijdag aan het Zweedse parlement om zo politici te vragen aandacht te schenken aan het klimaatprobleem. Haar voorbeeld kende wereldwijd navolging, onder meer in Australië, Oostenrijk, Canada, Nederland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. In België riepen Anuna De Wever en Kyra Gantois de Belgische scholieren op om elke donderdag niet naar school te gaan, maar te betogen voor het klimaat. Tussen 4 januari en 25 mei betoogden telkens tussen de 500 en 32 000 jongeren mee onder de vlag van *Youth for Climate*.

Deze twee jongerenverenigingen stonden tussen september 2018 en mei 2019 in de publieke belangstelling. Media hebben dan ook veel over hen geschreven. Op hetzelfde moment wordt de integriteit van media door verschillende partijen in vraag gesteld. Rechtse politici en opiniemakers beschuldigen hen ervan om met een vooringenomenheid tegen “rechts” te verslaggeven. Klassieke media zouden leugens en onnauwkeurigheden verspreiden om hen in diskrediet te brengen. Eén van de meest prominente voorbeelden was Amerikaans president Donald J. Trump, die regelmatig praatte over de “fake news media”. Er is dan ook een enorme toename van het aantal keren dat “fake news” gegoogled werd na November 2016, toen president Trump verkozen werd (cf. bijlage 6). In Vlaanderen beschuldigde o.a. *Schild en Vrienden*, en Dries Van Langenhove in het bijzonder, de media van hetzelfde. De vraag of media wel de waarheid schrijven heeft de publieke opinie dan ook beziggehouden. Termen als “*mainstream media*”, “*post-truth*” en “*fake news*” worden door politici en opiniemakers vaker in de mond genomen.

Het onderzoek in deze masterproef bestaat uit twee delen: een deel dat focust op het verschil in de manier waarop over *Youth for Climate* en *Schild en Vrienden* wordt verslaggegeven, en een deel dat focust op de verschillende manier waarop *Het Laatste Nieuws* en *De Standaard* het onderwerp benaderen.

Het eerste deel onderzoekt of er een verschil bestaat in de manier waarop er wordt gerapporteerd over *Schild en Vrienden* en *Youth for Climate*. Met behulp van een inhoudsanalyse worden er verschillende elementen, maar de toon in het bijzonder, bestudeerd. Op die manier kan er worden vastgesteld of een van beide groeperingen op consequent op een “gekleurde” manier in de media komen. Daarnaast worden media zelf ook onderzocht: aangezien er wordt getwijfeld aan de kwaliteit van media, zal worden onderzocht of de kwaliteit van een kwaliteitskrant en een publiekskrant nog danig verschillen.

Dit onderzoek zal geen sluitend bewijs kunnen leveren dat “de media” het heeft gemunt op “rechts” of dat de kwaliteit van de pers beneden alle peil is. Wat het wel kan doen is aanwijzingen geven over de manier waarop media sommige groeperingen aanpakken in vergelijking met een andere. Het kan ook vertellen of de verschillen tussen een publiekskrant, die traditioneel wordt geassocieerd met sensatie en onnauwkeurigheden, en de kwaliteitskrant, die traditioneel geassocieerd wordt met diepgravend onderzoek, nog verschillen in de manier waarop ze verslaggeven. Op die manier kan beter begrepen worden hoe “monidige jongeren” in de media komen, en hoe zijzelf daarop reageren.

2. Literatuurstudie

2.1. Inleiding

Deze literatuurstudie wilt de distinctie tussen *Youth for Climate* en *Schild en Vrienden* enerzijds, en *Het Laatste Nieuws* en *De Standaard* anderzijds academisch onderbouwen. Net als het onderzoek zelf zal de literatuurstudie uit twee delen bestaan.

Het eerste deel van de literatuurstudie (§2.2-2.4) zal literatuur die verband houdt met de twee groeperingen bestuderen. Om te begrijpen op welke manier de media praten over deze twee groepen, moet deze masterproef eerst de ideologieën die ten grondslag liggen van deze groeperingen identificeren (§2.2). Deze literatuurstudie zal kijken naar de specifieke ideologieën van *Schild en Vrienden* en *Youth for Climate*, namelijk conservatief-nationalisme en ecologisme. Vervolgens wordt er in §2.3 ingezoomd op het concept “jongerengroepering”. Dit deel van de literatuurstudie zal trachten te verklaren waarom groeperingen aandacht krijgen in het publiek debat. In §2.4 buigt deze literatuurstudie zich over de termen “radicalisme”, “extremisme” en “terrorisme”. In de media worden de eerste twee termen gebruikt, maar de vraag stelt zich of dit wel consistent en correct gebeurt. Dit deel zal deze termen trachten te definiëren, en de twee groeperingen daarin onder te brengen.

Het tweede deel van de literatuurstudie zal focussen op de media. In §2.5 wordt het verschil tussen een kwaliteitskrant en een publiekskrant geduid, met aandacht voor de specifieke Vlaamse context. §2.6 zal het Vlaams perslandschap presenteren, met de evolutie van een diversiteit aan mediagroeperingen naar mediaconvergentie. Ten slotte zal §2.7 praten over de fenomenen *Hostile Media Perception* of *HMP* en *media bias*.

Op basis van deze literatuurstudie zal in §3 onderzoeksvragen en hypotheses opgesteld kunnen worden.

2.2 De Ideologieën van Youth for Climate en Schild en Vrienden

Het is niet eenvoudig om “ideologie” te definiëren. De politicoloog McLellan zei al dat het begrip “ideologie” “het meest ongrijpbare concept in de gehele sociale wetenschappen is” (McLellan, 1995; eigen vertaling). Andrew Heywood formuleerde de volgende omschrijving:

“Een ideologie is een min of meer coherente set ideeën die de basis vormen voor georganiseerde politieke actie, of die nu bedoeld is om het bestaande machtsysteem te bewaren, veranderen of omver te werpen. Daarom zullen alle ideologieën: a) de bestaande wereld beschrijven, meestal in de vorm van een “wereldvisie”, b) een model van een wenselijke wereld naar voren schuiven, een voorbeeld van een “goede maatschappij”, en c) uitleggen hoe politieke verandering kan en zou moeten plaatsvinden -hoe je van a) naar b) geraakt.” (Heywood, 2017, pp. 10-11; eigen vertaling)

In de komende paragrafen zullen de kernpunten van de ideologieën die worden geassocieerd met *Schild en Vrienden* en *Youth for Climate* overlopen worden. Vervolgens wordt uit verschillende bronnen gereconstrueerd wat het “wenselijk model van de wereld” is van deze groeperingen door middel van hun eigen bronnen als sites en twitterpagina’s, maar ook door interviews in de media. Deze worden dan verbonden met de ideologieën zoals academici ze omschrijven, om zo te bewijzen dat deze wel degelijk bij die groepen thuishoren.

2.2.1 Conservatisme

Binnen de politiek worden vaak de antitheses “links” en “rechts” gebruikt om het contrast tussen twee ideologieën aan te duiden (Bobbio, 1996, p. 1). Verschillende academici gebruiken deze termen echter om verschillende contrasten aan te duiden. Zo ziet Bobbio zelf in de houding tegenover

gelijkheid het belangrijkste verschil tussen links en rechts: links streeft naar grote gelijkheid, terwijl rechts gelijkheid een onmogelijk of zelfs onwenselijk einddoel vindt (1996, p. 65). Daarnaast kunnen “links” en “rechts” ook duiden op ideologieën aan weerszijden van de zogenaamde “socio-economische as”: de mate waarin de overheid en het collectief en rol moeten spelen in de economische organisatie van de maatschappij (Devos, 2017, pp. 103-104). Links staat daar voor overheidsinterventie en collectivisme, rechts voor de vrije markt en individualisme (Heywood, 2017, p. 15). Een derde as die vaak getrokken wordt is de as waarbij links verandering omarmt, en rechts het status quo verdedigt: de as tussen respectievelijk progressieven en conservatieven (Heywood, 2017, p. 15). Deze as wordt ook wel de socioculturele as genoemd (Devos, 2017, p. 104). Wanneer deze masterproef over “links” en “rechts” spreekt, bedoelt het daarmee de laatste as: die tussen progressiviteit en conservativiteit. Deze masterproef zal kort de kernpunten van het conservatisme overlopen om dan te argumenteren dat Schild en Vrienden in deze ideologie thuishoort.

Vaak wordt het conservatisme gezien als een anti-ideologie: een ideologie die vooral formuleert waar ze *tegen* is, geïnspireerd uit eigenbelang en een angst voor verandering (O'Sullivan, Freedon, & Stears, 2013). Het is echter wel mogelijk om deze ideologie op een positieve manier te definiëren: het conservatisme is een ideologie die de waarde van tradities ziet (Encyclopædia Britannica, 2017; Devos, 2017 p. 108; Heywood, 2017, p. 62). Ze staat kritisch tegenover verandering en gelooft eerder in de zekerheid van het status quo dan in abstracte idealen en utopische droombeelden zoals andere ideologieën die voorhouden. Het verleden biedt zekerheid, terwijl de toekomst onkenbaar is (Encyclopædia Britannica, 2017; Eccleshall, 2003, p. 48; Heywood, 2017, p. 62). Ze zijn eerder voor “geleidelijke hervormingen die nodig zijn om het schip dat de staat is drijvende te houden” (Eccleshall, 2003, p. 48; eigen vertaling).

Het conservatisme gaat uit van een negatief mensbeeld. (Devos, 2017, p. 108). Mensen zijn inherent gelimiteerd en zoeken zekerheid in hun leven (Heywood, 2017, p. 62). Door die limitaties hebben ze maatschappelijke orde nodig om niet te vervallen tot gewelddadigheid en asocialiteit. Daarom is hiërarchie en autoriteit van groot belang: die geven het leven een framework van zekerheid. Conservatieven vinden ook dat de wereld te complex is voor mensen om ze te begrijpen, en bijgevolg kunnen mensen hun eigen plaats in de maatschappij niet zelf bepalen, maar moeten ze de plaats die de maatschappij hen heeft gegeven aanvaarden (Devos, 2017, pp. 109-110). Daarom zijn de normen, waarden en tradities die vroegere generaties hebben doorgegeven het hoogste goed. Zij zijn organisch ontstaan uit die onkenbare maatschappij, en zij verhinderen dat een maatschappij desintegreert.

Progressieven hebben een heel ander mensbeeld: de mens is maakbaar en in staat haar eigen geluk te creëren. Het zelfbeschikkingsrecht staat centraal (Devos, 2017, p. 107). Iedereen is vrij om zijn of haar lot te bepalen, en als anderen daar macht over hebben, dreigt er misbruik. Hiërarchieën zijn dus uit den boze. Minderheden moeten dus in grote mate geëmancipeerd worden, en moeten net geen voldoening nemen met de plaats die zij hebben gekregen in de maatschappij.

2.2.1.1 Conservatief nationalisme

Het nationalisme is een stroming die de “natie” centraal zet als principe van politieke organisatie (Heywood, 2017, p. 163; Devos, 2017, p. 116; Van Dale, 2015). Het nationalisme wordt echter niet als een ideologie *an sich* beschouwd (Heywood, 2017, p. 163; Devos, 2017, p. 116; Finlayson, 2003, p. 99) Er vallen wel enkele “nationalistische principes” te onderscheiden, zoals het laten samenvallen van de natie en de staat (Devos, 2017, p. 116), en zelfbeschikkingsrecht van volkeren (Heywood, 2017, p. 184), maar er is geen “doctrine van het nationalisme”. Alan Finlayson schreef al “dat het moeilijk zou zijn om binnen de literatuur die als puur nationalistisch kan worden beschouwd, de uitdrukking te vinden van een verzameling punten waarvan men kan zeggen dat ze exclusief tot het nationalisme behoren”. (2003, p. 99; eigen vertaling). In plaats daarvan kan het nationalisme verschillende “gastideologieën” hebben, zij het links, rechts of centristisch. Deze literatuurstudie zal verder uitweiden over het conservatief nationalisme.

Centraal in het conservatisme staat het belang van het bewaren van de tradities, waarden, gebruiken en instituten uit het verleden. In het conservatief nationalisme vormt de natie de bron van die tradities, waarden, e.a., die bewaard dienen te worden. Die verschaft een houvast aan de “zwakke

mens”. Het voornaamste doel van conservatief nationalisme is nationale eenheid behouden door vaderlandsliefde en -trouw te promoten (Heywood, 2017, p. 163).

Enige menselijke inmenging die dat wilt verstoren is dan ook nefast (Devos, 2017, p. 109). Een vorm van menselijke inmenging is immigratie: een groep mensen met andere normen en waarden, beïnvloedt de plaatselijke manier van leven (Heywood, 2017, p. 294). Die beïnvloeding wordt gezien als een verdrukking van de plaatselijke cultuur, en conservatieven vragen dan ook aan immigranten om zich aan te passen. Ze zien het dus niet als een verrijking voor de plaatselijke cultuur, zoals de progressieven dat doen (Heywood, 2017, p. 294). Zulk nationaal-conservatief discours komt bijvoorbeeld rond december naar boven met de zwartepietendiscussie. Nationaal-conservatieven zien het concept “roetpiet” als een oude traditie wordt vervangen onder invloed van nieuwkomers. Dat zou volgens hen niet mogen, want de wensen van de nieuwkomers hebben geen voorrang op de waarde van tradities die zijn doorgegeven van generatie op generatie. Een concreet politiek voorbeeld hiervan is de Vlaamse conservatief-nationalistische partij N-VA, die nieuwkomers vraagt de “waarden van de verlichting” aan te nemen (De Wever, 2018). Het conservatief nationalisme komt ook vaak prominent naar voren als de nationale identiteit bedreigd of verloren lijkt, bijvoorbeeld tijdens een oorlog of een migratiecrisis (Heywood, 2017, p. 161).

Nationalisten streven naar zelfbeschikkingsrecht en erkenning van de natie. Hierbij is de notie “natie” evenwel problematisch. Verschillende nationalistische stromingen hebben andere manieren om een “natie” te definiëren. Voorbeelden zijn het delen van een taal, godsdienst, of traditie, of een territorium, maar ook psychische of fysieke kenmerken. Vaak is het ook voor nationalisten zelf moeilijk om een “natie” te omschrijven (Devos, 2017, p. 116).

2.2.1.2 Schild en Vrienden en conservatief nationalisme

Schild en Vrienden vertelt weinig over haar ideologische overtuiging op haar website, maar door tweets, interviews, en de PANO-reportage kunnen conservatief-nationalistische ideeën teruggevonden worden bij de organisatie en haar stichter.

Schild en Vrienden hecht veel belang aan traditie en vaderlandse geschiedenis. Zo vinden ze dat het de plicht is van jongeren om de beste versie van zichzelf te zijn en zo hun volk en voorouders eer aan te doen (Schild en Vrienden, 2019; Verheyden, 2018). Het is uit verplichting tegenover het verleden dat mensen zichzelf moeten verbeteren, wat samenhangt met het idee van de “zwakke mens” die door traditie en cultuur beter wordt. Een ander element waarin de zucht naar traditionele instellingen blijkt, is de manier waarop Dries Van Langenhove, de stichter van *Schild en Vrienden*, ontzag heeft voor het traditionele gezin en heteronormativiteit (De Ceulaar, 2018; Cauwenberghs, Jaspers, & Bellis, 2018). Een gezin met een vader en een moeder die bij elkaar blijven, zou stabielere en sterkere kinderen voortbrengen dan een gezin met twee ouders van hetzelfde geslacht of een nieuw-samengesteld gezin.

Daarnaast is *Schild en Vrienden* zeer kritisch als het gaat om migratie. Die zou de waarden van de Vlaamse maatschappij bezoedelen (Van Langenhove, @DVanLangenhove, 2019; Verheyden, 2018). Volgens hen moet de staat aan mensen met een migratieachtergrond vragen om zich te integreren aan de plaatselijke normen en waarden (De Ceulaar, 2018).

Schild en Vrienden is uitgesproken Vlaams-nationalistisch, maar heeft zelf, zoals vaak het geval is met nationalisten, moeite om te articuleren wat de Vlaamse identiteit concreet inhoudt (Devos, 2017, p. 116). In een artikel met studentenblad *Veto* praat Van Langenhove in vage termen over de Vlaamse identiteit en karakteriseert hij het als “cultuur, geschiedenis en respect”. Wanneer de interviewer vraagt om concreter te worden, weigert hij dat, terwijl hij wel heel goed kan articuleren dat hij en zijn organisatie de Vlaamse identiteit uitdragen. Hij kan ook zeggen dat aan een hoofddoek “ab-so-luut [niets] Vlaams” is. Of een persoon met een hoofddoek echter Vlaams is, is moeilijk te zeggen. In een interview met *De Morgen* stelt Van Langenhove wel dat hij vindt dat in Vlaanderen geboren zijn geen voldoende reden is om een Vlaming te zijn, en dat het vooral afhangt van psychologische factoren, die opgevaardeerd dienen te worden binnen de maatschappij (De Ceulaar, 2018).

Er zou wel duidelijk gesteld kunnen worden aan de hand van uitingen van *Schild en Vrienden* en Dries Van Langenhove, dat het een organisatie is met een conservatief-nationalistisch gedachtegoed.

Daarnaast is de structuur van de groepering sterk hiërarchisch gestructureerd, wat dan het geloof in een sterke leider illustreert (Verheyden, 2018).

2.2.2 Ecologisme

Het ecologisme is een politieke en ethische beweging die veranderingen in de politieke, economische, en sociale organisatie van de maatschappij wil doorvoeren die nodig zijn om het milieu op een goedaardige manier te behandelen (Encyclopædia Britannica, 2019) (eigen vertaling). Milieuzorg is een nieuwer maatschappelijk concept dat opkwam in de jaren '70. Binnen het ecologisme zijn er verschillende stromingen die een andere visie hebben op de manier waarop het milieu beschermd moet worden (Bernstein, 2019). De visie die de meeste ecologische partijen aanhouden - en die deze thesis daarom ook kortweg "ecologisme" zal noemen - is het sociaal ecologisme. Deze stroming vond zijn oorsprong bij de Duitse groene partij *Die Grünen*. Na verkiezingssucces vormde deze partij het model voor andere groene partijen in de westerse wereld (Heywood, 2017, pp. 246-247, 263). Deze stroming ziet in ecologische achteruitgang en maatschappelijke problemen dezelfde oorzaak: het kapitalisme en de oneerlijke hiërarchische machtstructuren in deze maatschappij die dat met zich meebrengt (Heywood, 2017; Encyclopædia Britannica, 2019). De kapitalistische maatschappij die enkel op welvaart geïnteresseerd is creëerde valse noden en zorgde voor een uitputting van de biofysische omgeving. Dit systeem zou vervangen moeten worden door een model waarbij er rekening wordt gehouden met de noden van de mensen en de capaciteit van de planeet (Bernstein, 2019). Dit is het zogenoemde "donut-model" dat voorgesteld werd door econoom Raworth. Onze economie zou genoeg welvaart moeten creëren dat niemand tekortkomt in enige behoefte zoals kleding, water en eten. Het mag echter niet zoveel verbruiken dat het de planeet uitput (Raworth, 2019). Deze balans tussen welzijn en milieuzorg is de kern van het sociaal ecologisme. Een andere visie, die milieuzorg met conservatisme en neoliberalisme combineert, gelooft dat de vrije markt zich zal aanpassen aan de druk van de milieubezorgde consument. Het kapitalisme is hier juist een positieve factor (Heywood, Green Ideology, 2017). In wat volgt zal deze masterproef argumenteren dat *Youth for Climate* verschillende - maar niet alle - ecologische standpunten inneemt.

Ecologen hangen een holistische wereldvisie aan. Volgens het holisme is alles in de werkelijkheid met elkaar verbonden. Elk onderdeel heeft enkel betekenis in zijn verhouding met de andere delen, en de verhouding tot het geheel (Heywood, 2017, p. 252). Omdat de wereld een complex geheel is van organismes en hun omgeving, zal een aanpassing op één niveau gevolgen hebben op andere facetten van de natuur (Heywood, 2017, p. 251). Zo kan de introductie van een exoot de biotoop van een heel natuurgebied grondig verstoren. De mensen verbruiken nu grondstoffen op een tempo waarop de planeet zich niet snel genoeg kan herstellen. Dit verstoort het natuurlijk evenwicht, en dat heeft gevolgen op meerdere vlakken in deze wereld (Devos, 2017, p. 118). Dat onevenwicht is een bedreiging voor het voortbestaan van de menselijke soort, en respectloos voor de planeet (Devos, 2017, p. 118). Over de manier waarop dat zou moeten gebeuren is discussie. Terwijl ecologen traditioneel voorzichtig staan tegenover technologie, omdat technologie in hun ogen de oorzaak is van de milieucrisis (Bernstein, 2019; Pilbeam, 2003), zien ecomodernisten in grootschalige technologie de enige manier om echte ecologische vooruitgang te boeken. Dit kan gaan van milieuvriendelijke brandstof, over groene energie tot het heropvangen van broeikasgassen in de atmosfeer (Bernstein, 2019).

Het sociaal ecologisme trekt deze visie door naar de maatschappij: ook daar is alles met elkaar verbonden, zoals armoede, onderwijs, criminaliteit, en discriminatie. Een ecologische balans, wederzijds respect en solidariteit vormen de beste basis voor een stabiele maatschappij (Heywood, 2017, p. 266). Welzijn is belangrijker dan welvaart: welvaart hangt samen met het kapitalisme, en is geen maat voor het succes van een natie. Welzijn is een betere maat, omdat het het geluk van de mensen meet. Als de maatschappij welvaart moet opofferen om meer welzijn te creëren, dan is dat geen probleem: welvaart is een middel om welzijn te bereiken en geen doel op zich (Devos, 2017, p. 118). Er zijn echter kritische stemmen die vinden dat dit te antropocentrisch is, en dat ecologisme beperkt moet blijven tot het beschermen van de planeet (Encyclopædia Britannica, 2014).

In het hedendaags sociaal ecologisme is ook de ontplooiing van het individu belangrijk. Omdat het ecoanarchisme, waarop de sociale ecologie gebaseerd is, haar visies haalde uit het samenleven in kleine gemeenschappen, ligt er een grote nadruk op harmonieus samenleven (Heywood, 2017, p. 261). Harmonieus samenleven betekent dat men geen normen mag opleggen aan anderen (Devos, 2017, p. 119). Daarom zijn ecologen ook zeer begaan met de emancipatie van minderheden en zijn ze voorstanders van multiculturaliteit. Het zou wel verkeerd zijn om te denken dat dit betekent dat ecologen enige vorm van overheid afwijzen. Alhoewel ze geloven dat harmonie geen nood heeft aan externe invloeden of controle, geloven ze dat in een maatschappij zonder overheid de machten die de verregaande industrialisatie en ongelijkheid gecreëerd hebben de vrije loop zouden krijgen (Heywood, 2017, p. 266).

2.2.2.1 Ecologisme op de socioculturele as

Traditioneel gezien wordt ecologisme, hoewel het claimt boven een binair politiek spectrum te staan, gezien als progressief (Pilbeam, 2003), en worden conservatieven vaak gezien als kritisch op het vlak van milieubezorgdheden. Gray (1993) schreef hier het volgende over:

“Het is niet onredelijk om te zeggen dat het conservatief gedachtegoed vijandig tegenover milieubezorgdheden stond in het voorbije decennium in het Verenigd Koninkrijk, Europa en de Verenigde Staten. Vooral in Amerika zijn milieubezorgdheden vaak voorgesteld als antikapitalistische propaganda onder een andere vlag” (p. 124, eigen vertaling)

Deze opmerking die Gray maakte in 1993 is anno 2019 nog relevant. Toen in 2017 conservatief Amerikaans president Donald J. Trump zich terugtrok uit de klimaatakkoorden van Parijs, deed hij dat door expliciet de negatieve effecten die de klimaatakkoorden op de Amerikaanse economie zouden hebben te benoemen (Trump, 2017). In Vlaanderen hebben conservatieve partijen ook kritiek geleverd op het ecologisme met de economie in het achterhoofd. In België beschuldigde in 2017 het Vlaams Belang *De Standaard* ervan dat ze in redactionele artikels onrealistische inspanningen verwacht voor het klimaat, en dat ze teveel vraagt van de economie (Vlaams Belang, 2017). N-VA lanceerde in de aanloop naar de verkiezingen van 2019 het ‘ecorealimse’, wat inhoudt dat voor hen milieuzorg “hand in hand moet gaan met de economie”, en waarin op innovatie en de vrije markt wordt vertrouwd om het klimaatprobleem uiteindelijk op te lossen (N-VA, 2019). Het ecorealisme gaat uit van het status quo.

Het is wel zo dat er enige overeenkomsten zijn tussen conservatief en ecologisch gedachtegoed. Zo geloven zowel conservatieven als ecologen dat de wereld complex is, en dat inmenging met die complexe wereld gevaarlijk is. Daarom staan ze beiden sceptisch tegenover het idee van ongeremde vooruitgang (Pilbeam, 2003). In de essentie van het conservatisme ligt echter een punt dat incompatibel is met het ecologisme: conservatieven staan kritisch tegenover verandering. Kleine veranderingen zijn acceptabel, maar grotere veranderingen moet binnen de logische grenzen blijven (Pilbeam, 2003; Eccleshall, 2003). Ecologen daarentegen argumenteren dat men moet anders gaan leven om de planeet te behouden. Er zijn radicale veranderingen nodig om een maatschappij klimaatneutraal te maken (Kenny, 2003, p. 155). Maatregelen van conservatieven gaan in de eerste uit van het behoud van het status quo (Heywood, 2017, p. 260). Zo wilt N-VA blijven vertrouwen op kernenergie, en vindt zij dat de overheid niet aan de bevolking mag vragen om hun levensstijl aan te passen. Ze blijft het vertrouwen behouden in het vooruitgangdenken (N-VA, 2019). Het ecologisme staat hier echter lijnrecht tegenover. Volgens ecologen is drastische verandering net nodig om de planeet veilig te houden voor toekomstige generaties. Daarom kunnen ecologen terecht als progressief beschouwd worden.

2.2.2.2 Youth for Climate en ecologisme

In tegenstelling tot *Schild en Vrienden* staat op de site van *Youth for Climate* wel duidelijk waar ze voor staat (Youth for Climate, 2019). Centraal in de ideologie van *Youth for Climate* staat het klimaat. Politici en bedrijven moeten beslissingen maken die ervoor zorgen dat de aarde leefbaar blijft voor toekomstige generaties. Om dat te doen moet het status quo doorbroken worden en moeten er drastische maatregelen genomen worden (De Nef, 2019).

De eerste prioriteit van *Youth for Climate* is ervoor zorgen dat “de volgende regering een klimaatregering is”. Dit wilt ze doen door de klimaatzaak een deel van het publiek debat te maken, zodat politici kleur moeten bekennen. Eigenlijk moet “elke partij een klimaatpartij worden” (Clemens, 2019).

Youth for Climate beperkt zich echter tot milieubezorgdheden in haar ecologische visie. Zo doet de organisatie geen uitspraken over de maatschappijvisie die voortkomt uit het ecologisch holistisch denken. Ze hebben geen standpunt over diversiteit, emancipatie of de economie: ze houden het enkel bij het milieu (Youth for Climate, 2019). Dit komt voort uit hun wens voor universele klimaatactie: elke partij zou een sterk ecologisch programma moeten hebben. De houding van de N-VA illustreert echter het punt dat Bobbio maakt: alhoewel ecologen pretenderen dat het ecologisme een transversale beweging is, die boven het verschil tussen “links” en “rechts” staat, zullen de “links”-“rechts”-breuklijnen zich net herhalen binnen het ecologisme zelf (Bobbio N. , 1996, p. 11).

2.3. Jongerengroeperingen

In Vlaanderen zijn er verschillende manieren waarop jongeren zich op vrijwillige basis kunnen engageren. Naast niet-politieke activiteiten zoals jeugdbewegingen, kunnen jongeren ook op politiek vlak actief zijn. Voorbeelden hiervan zijn lokale en nationale jeugdpartijen, jongerenpartijen en jongerengroeperingen.

Een groepering is een groep van personen die samen een gemeenschappelijk doel nastreven (Van Dale, 2017). Deze masterproef spreekt over een politieke jongerengroepering in de enge zin van het woord: organisaties die verbonden zijn aan de overheid of een politieke partij, zoals jongerenpartijen of jeugdpartijen, worden hier niet onder gerekend. Dit onderzoek kijkt naar organisaties waarbij de jongeren zelf het voortouw nemen, zoals *Youth for Climate* en *Schild en Vrienden*. Buitenlandse voorbeelden zijn *Génération identitaire*, *Fridays for Future* of *March for our Lives*.

De publieke opinie spreekt vaak op een bezorgde toon als ze het hebben over de interesse van jongeren in politiek. Zo zijn er minder jongeren lid van politieke partijen dan vroeger, lopen jongerenpartijen leeg, en komen jongeren niet uit voor hun mening (Hooghe, 2012, p. 7). Een voorbeeld van deze “desinteresse” is de politieke crisis in België van 2010. Ook al had de lange regeringsformatie een grote impact op het leven van jongeren omdat de overheid op die manier belangrijke beslissingen uitstelde, toch leek de bevolking ervan overtuigd dat betogingen niets gingen uithalen. Hooghe (2012, p. 8) argumenteert echter dat het verkeerd zou zijn om hieruit af te lijden dat er een totaal gebrek is aan politieke interesse bij jongeren. Jongeren van onder de 30 jaar oud, (in deze masterproef kortweg “Millennials/Z’ers” genoemd omdat het de zogenoemde cohorten *Generation Z* en *Millennials* combineert) zijn net meer maatschappelijk betrokken dan de generaties voor hen (Putnam, 2000; Easterlin & Crimmins, 1991; Sander & Putnam, 2010; Shea & Harris, 2006). Studies naar het gedrag van Amerikaanse jongeren tonen aan dat Millennial/Z’ers meer aan vrijwilligerswerk doen, meer stemmen en “een onmiskenbaar grotere interesse in politieke en openbare zaken (...) tonen” (Sander & Putnam, 2010, p. 11; eigen vertaling). Het is niet onredelijk om aan te nemen dat dit ook zou kunnen zijn bij Europese en Belgische jongeren, maar om hier uitspraken over te kunnen doen is meer onderzoek nodig.

Daarnaast heeft de opkomst van web 2.0 ook bijgedragen tot de politieke betrokkenheid van de jongere generaties. Academics stellen dat technologie face-to-face-interacties niet vervangt, maar net ondersteunt (Van Aelst & Walgrave, 2002). Daarnaast blijkt dat jongeren die online vaak politiek nieuws lezen meer politiek geëngageerd zijn (Quintelier, Vissers, & Hooghe, 2012). Datzelfde onderzoek stelt echter ook dat het niet eenvoudig is om jongeren naar zulke sites met politiek nieuws

te lokken, en dat het internet in het algemeen dus een moeilijk middel is om jongeren politiek te engageren. Dat onderzoek dateert echter uit 2008: een periode waarin sites als *Facebook*, *YouTube* en *Twitter* nog niet de populariteit kennen die ze vandaag kennen. In de tweede helft van de jaren '10 van deze eeuw halen veel mensen, jongeren inclusief, hun nieuws uit zulke sites en niet meer uit traditionele media maar via sociale media als *Facebook* en *Twitter* (Niels, Newman, Fletcher, & Kalogeropoulos, 2019). Deze sites zijn daarnaast *push media* in plaats van *pull media*: jongeren hoeven niet meer actief op zoek te gaan naar nieuws, ze komen het gewoon tegen in hun tijdlijn. Dat zou het verhoogd politiek engagement van jongeren kunnen verklaren. Dit nieuw politiek engagement van jongeren is de media niet ontgaan. Figuren als Emma Gonzalez, Ahed Tamimi, Rahaf Mohammed al-Qununi, Nadia Murad, Alexandria Ocasio-Cortez, Greta Thunberg, Anuna De Wever, Kyra Gantois, Adélaïde Charlier en Dries Van Langenhove worden in de media afgeschilderd als de “nieuwe mondige generatie” (De Graaf, 2019; Delvaux, 2019; Reynebau, 2019; Maerevoet, 2019; Heylen, 2019).

Een overeenkomst tussen *Youth for Climate* en *Schild en Vrienden* is de manier waarop ze hun boodschap verspreiden. Ze doen dat niet door zo veel mogelijk mensen aan te trekken tot hun vereniging: vaak hebben een beperkte ledenstructuur. Zo heeft *Youth for Climate* niet echt een lidmaatschap (Youth for Climate, 2019) en moeten bij *Schild en Vrienden* nieuwe leden door bestaande leden voorgedragen worden (De Ceulaer, 2018). Hun doel is dan ook niet om een grote vereniging te worden, maar om een breed draagvlak bij de jeugd te creëren, en zo het beleid onder druk te zetten. Youth For Climate doet dat door zo veel mogelijk jongeren te laten meebetogen, en door een platform voor inspraak voor jongeren te lanceren (Gantois, 2019). *Schild en Vrienden* wil heel erg aanwezig zijn in de media en het straatbeeld. Ze verkopen stickers en T-shirts, en zoeken vaak de polemiek op te zoeken, om zo prominent aanwezig te zijn in het openbare leven (Schild en Vrienden, s.d.). Ook de invloed van Web 2.0 is heel duidelijk. *Schild en Vrienden* functioneerde voornamelijk online in facebookgroepen en discordgroepen, en hadden een duidelijke digitale strategie. *Youth for Climate* kondigde haar acties voornamelijk aan via facebook evenementen, en deze grootschalige facebookevenementen zijn ook een deel van haar succes.

2.4 Terminologie: radicalisme, extremisme en terrorisme

Zowel media, academici als experts gebruiken de term “radicalisme” op dezelfde manier als de termen “extremisme” en “terrorisme” (Teugels, 2016; Noppe & Hellinckx, 2010; Schmid, 2004; Schmidt, 2013; Tillie, 2013). Om de resultaten in de inhoudsanalyse te kunnen bespreken, is het belangrijk om te weten wat deze termen juist betekenen.

Een radicaal wordt omschreven als “iemand die verregaande veranderingen wilt” (Van Dale, 2015). Een radicaal kan dus iedereen zijn die verregaande kritiek uit op het politiek systeem, maar dat niet per se op een gewelddadige manier doet. Zo kan een radicaal proberen om verandering te bewerkstelligen op een democratische manier door deel te nemen aan verkiezingen (Eerd & Hermes, 1998; Teugels, 2016). De breedte van deze definitie brengt met zich mee dat het radicalisme een kwestie van perspectief is (Teugels, 2016). Wat radicaal is voor één persoon, kan heel normaal zijn voor een andere persoon. Omdat radicalisme ook in feite het “hebben van een mening” is, is het noch strafbaar, noch verboden om radicaal te zijn (Coolsaet, 2012).

Extremisme heeft een engere definitie dan radicalisme. Het verschil tussen radicalisme en extremisme is dat radicalen het idee van democratie wél zullen verwerpen (Eerd & Hermes, 1998; Tillie, 2013). Extremisten willen hun mening opleggen aan de bevolking en vinden geweld daartoe een gepast middel.

Terrorisme heeft een nog engere definitie: terroristen gebruiken geweld als drukkingsmiddel om hun doelen te bewerkstelligen (Van Dale, 2015). Het verschil tussen extremisten en terroristen zit in hun visie op geweld. Terwijl niet-terroristische extremisten geweld gebruiken als middel om hun doel te bereiken, gebruiken terroristen geweld enkel om een angstgevoel bij de grote massa op te wekken. Met andere woorden: het geweld is niet gericht tegen de mensen op wie het gepleegd wordt (Teugels, 2016). Als een terrorist bijvoorbeeld besluit om een luchthaven op te blazen, dan is het geweld niet bedoeld om de mensen die zich toevallig in die luchthaven bevonden om te leggen, maar eerder om

in het hele land een gevoel van angst en onveiligheid te creëren. Het maakt de terrorist niet uit of hij of zij iemand vermoordt die sympathiek staat tegenover zijn of haar zaak.

De onderlinge verhoudingen tussen radicalisme, terrorisme en extremisme kunnen als volgt weergegeven worden:

figuur 1: overzicht van terminologie "radicaal", "extreem" en "terroristisch"

kranten gebruiken termen als "extreem" en "radicaal" om jongerengroeperingen te beschrijven. Uit de PANO-reportage bleek dat er figuren bij *Schild en Vrienden* waren die bereid waren geweld te gebruiken voor hun zaak. Ze vonden geweld een goede oplossing voor nieuwe Belgen die overlast veroorzaakten op een trein, poseerden regelmatig met wapens, en bereidden zich voor op een "eindstrijd". Er is echter nooit geweld gebruikt (Verheyden, 2018). Toch kan deze bereidheid tot extreem gedrag een invloed hebben op de publieke opinie omtrent *Schild en Vrienden*. *Youth for Climate* wilt juist verandering maken *door* het politieke systeem. Ze wilt dat mensen op de verkiezingen een keuze maken die rekening houdt met klimaatbezorgdheden, zodat er een "klimaatregering" gemaakt kan worden. Ze heeft zich nooit bezondigd aan geweld of opruiende uitspraken. Zij zijn dus expliciet radicaal.

2.5. Kwaliteitskranten en publiekskranten

Kranten worden opgedeeld in twee categorieën: kwaliteitskranten en publiekskranten. Dit onderscheid is onder meer gebaseerd op de manier waarop ze nieuws brengen, en het publiek dat ze daarmee willen aanspreken. Publiekskranten willen nieuws brengen dat het brede publiek aanspreekt (Callewaert, Pieters, & De Gucht, 2004). Dat doen ze door snelle en korte berichten te schrijven. Zulke kranten zullen sensationeler zijn, minder bronnen checken, en meer gericht zijn op personen (Tiffen, 2011). Kwaliteitskranten zijn gericht op langopgeleiden¹ (Callewaert, Pieters, & De Gucht, 2004). Ze brengen meer genuanceerd en zakelijk nieuws (Van Gessel, 1995). Stukken in kwaliteitskranten zullen ook langer zijn, met meer ruimte voor verschillende bronnen en nuanceringen, minder rond personen en meer rond feiten draaien (Van Leuven, Annelore, & Raeymaeckers, 2014; Tiffen, 2011). Vlaamse kwaliteitskranten zijn *De Standaard*, *De Morgen* en *De Tijd*, en voorbeelden van publiekskranten zijn *Het Laatste Nieuws* en *Het Nieuwsblad* (Stouthuyzen, 1999; De Bens, 2007).

Het is belangrijk is om dit beeld te nuanceren in de Vlaamse context. Het buitenlandse equivalent van een publiekskrant, de tabloid, is schreeuwerig, bevat roddels, en besteedt een groot deel van zijn aandacht aan seks en sensationele verhalen (Dahlgreen & Sparks, 1992). De Vlaamse publiekskranten zijn gematigder in dat opzicht. Ze besteden meer aandacht aan politiek nieuws, en zijn minder agressief dan buitenlandse evenknieën. (Jansen, 1987). Het is wel zo dat Vlaamse publiekskranten nog steeds de nadruk gaan leggen op personen, veel lokaal nieuws brengen, en grotere foto's zullen gebruiken in plaats van lange artikels (Jansen, 1987).

¹ Langopgeleid (en verwante term kortopgeleid) zijn neutralere benamingen voor hoog- en laagopgeleid

2.6 Vlaams perslandschap en mediaconvergentie

Het Vlaams perslandschap bestaat anno 2019 uit twee grote spelers: *DPG Media* en *Mediahuis*. De eerste groep is eigenaar van de publicatiekrant *Het Laatste Nieuws* en de kwaliteitskrant *De Morgen*. Ze is tevens eigenaar van verschillende magazines, zoals *Humo*, *Dag Allemaal*, en *Vitaya*, en eigenaar van televisiezenders *VTM* en *Q2*. *Mediahuis* is eigenaar van de publicatiekrant *Het Nieuwsblad*, de kwaliteitskrant *De Standaard*, en de regionale kranten *Het Belang van Limburg* en *De Gazet van Antwerpen*. Daarnaast is er een kleinere speler: *Roularta*, deels eigenaar van *De Tijd*, en magazines als *Flair*, *Libelle*, en *Knack* (Vlaamse Regulator voor de Media, 2018). Echter, dertien jaar geleden waren de titels van deze twee grote spelers in handen van vijf spelers: *De Persgroep* (*Het Laatste Nieuws*, *De Morgen*, *De Tijd*), *Mediaaan* (*VTM*, *Q2/2BE/KANAALTWEE*), *Sanoma Magazines* (*Humo*, *Flair*, *Libelle*), *Corelio* (*De Standaard* en *Het Nieuwsblad*) en *Concentra* (*Het Belang van Limburg* en *Gazet van Antwerpen*) (Vlaamse Regulator van de Media, 2008). Dit fenomeen, waarbij verschillende titels onder hetzelfde bedrijf komen, noemt men mediaconvergentie. Zie tabel 1 voor een overzicht.

Anno 2019					
DPG Media		Mediahuis		Roularta	
Het Laatste Nieuws		Het Nieuwsblad		De Tijd	
De Morgen		De Standaard		Knack	
Humo		Het Belang van Limburg		Flair	
Vitaya		Gazet van Antwerpen		Libelle	
VTM					
Q2					
Anno 2006					
De Persgroep	Mediaaan ²	Sanoma	Concentra	Corelio	Roularta
Het Laatste Nieuws	VTM	Humo	Het Belang van Limburg	Het Nieuwsblad	Knack
De Morgen	Q2	Vitaya	Gazet van Antwerpen	De Standaard	
De Tijd		Flair			
		Libelle			

Tabel 1 Overzicht van het medialandschap 2006-2019

Academici, politici, onafhankelijke journalisten en de Vlaamse Regulator voor de Media noemen deze mediaconvergentie problematisch (Vlaamse Regulator voor de Media, 2013; Segers, Caron, Vandaele, Brouwers, & Bajart, 2018; Callewaert, 2018; Dewenter & Heimeshof, 2015). Die bezorgdheid komt voort uit de wens om diversiteit en pluralisme binnen het medialandschap te bewaren (De Bens, 2007). Het zou namelijk zeer goed kunnen dat journalisten binnen eenzelfde groep dezelfde artikelen hergebruiken, met hier en daar een paar aanpassingen, of dat het moederbedrijf boven titels een bepaalde agenda voert uit commerciële overwegingen (zie ook §2,7). Die vrees is niet ongegrond: kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeken uit recente masterproeven wijzen aan dat de mediaconvergentie kan leiden tot verschraving van het medialandschap (Van De Weyer, 2016; Desendere, 2018). Bovendien zou mediaconcentratie een intensifiërend effect kunnen hebben op een *media bias*. (Dewenter & Heimeshof, 2015; Stone, 2011)

2.7 Media bias en hostile media perception

Vanuit politieke hoek worden de media er van beschuldigd dat ze vooringenomen nieuws brengen. Een *bias* of een vooringenomenheid ontstaat wanneer media niet objectief, niet volledig eerlijk, of niet volledig neutraal zijn in hun verslaggeving (Dewenter & Heimeshof, 2015). Een voorbeeld van deze beschuldigingen is Dries Van Langenhove, die praat over de "leugenpers", of "manifeste leugens van de VRT" tijdens een interview van het VRT-nieuwsprogramma *Terzake* (Van Langenhove, 2019). Verschillende onderzoeken hebben al aangetoond dat politiek geëngageerde individuen, waar Van Langenhove er één van is, vijandig staan tegenover de media: ze zullen neutrale en evenwichtige verslaggeving eerder zien als vooringenomen. Dit fenomeen heet "*Hostile Media Perception*" (of "*HPM*") (Kim, 2019; Coe, et al., 2008; Gunther, Christen, Liebhart, & Chih-Yun Chia,

² Mediaaan was tot 2018 deels eigendom van Roularta, deels van de Persgroep. Roularta wisselde haar eigendom van Mediaaan in voor het aandeel van de Persgroep in De Tijd.

2001; Vallone, Ross, & Lepper, 1985). Op het eerste zicht lijkt het fenomeen *HMP* een ander bekend sociaalpsychologisch fenomeen tegen te spreken, namelijk "*Biased Assimilation*". *Biased Assimilation* stelt dat als mensen nieuwe informatie tegenkomen, ze geneigd zullen zijn om aan te nemen dat het hun standpunt steunt. (Gunther & Schmitt, 2004) Een onderzoek van Gunther en Schmitt (2004) wees echter aan dat mensen informatie anders bekijken als het als nieuws gepresenteerd wordt. In een experiment kregen proefpersonen een tekst over genetisch gemodificeerde organismen te lezen. Wanneer het werd gepresenteerd als een nieuwsbericht stonden mensen er negatiever tegenover dan wanneer het als een studentenessay gepresenteerd werd. Gunther en Schmitt (2004) argumenteren dat lezers zich bij een nieuwsbericht bewust zijn van de grote verspreiding die het beoogt, en de schade die -in hun ogen- foute informatie kan teweegbrengen als het algemeen verspreid wordt.

Het fenomeen *HMP* komt voort uit de *bias blind spot*: mensen herkennen hun eigen *bias* niet, maar ze zijn zich wel bewust van vooroordelen van anderen (Stone, 2011). Zo gaan nieuwsconsumenten ervan uit dat als ze een nieuwsbericht zien dat met een vooringenomenheid is geschreven die hen niet is toegedaan, dat journalisten informatie verkeerd interpreteerden en zo een foute conclusie trekken. Een nieuwsartikel met dezelfde *bias* als die van de nieuwsconsument, zal echter niet herkend worden als *biased* (Stone, 2011).

Het feit dat nieuwsconsumenten niet goed kunnen herkennen of nieuws neutraal gebracht wordt, wil niet zeggen dat het nieuws ook effectief neutraal is. Er bestaan verschillende soorten vooringenomenheid, waarvan een *political bias*, het onderwerp van dit onderzoek, er één is. Deze *bias* kan ontstaan uit de overtuiging van de journalist, maar het kan ook zijn dat de vooringenomenheid een commerciële oorsprong heeft. Zo kunnen commerciële mediabedrijven met opzet met een *bias* nieuws verslaan: door *HMP* is het namelijk zo dat mensen liever nieuws lezen dat hun eigen mening deelt. Zo zal dat mediabedrijf een bepaald deel van de bevolking meer aanspreken met een duidelijk omljnd profiel, en zo meer inkomsten uit advertenties binnenhalen (Baron, 2006). In competitieve medialandschappen zullen mediabedrijven dan ook sneller journalisten met een expliciete *bias* aannemen (Stone, 2011).

Een onderzoek van Groseclose & Milyo (2005) wees al uit dat alle grote massamedia in de Verenigde Staten, buiten Fox News, vaker progressieve bronnen citeren dan conservatieve, en daarmee een impliciete progressieve *bias* hebben. In het Vlaamse krantenlandschap is er ook enigszins sprake van een vooringenomenheid. Hier betreft het echter geen progressieve/conservatieve *bias* tussen de grote massamedia, maar een socio-economische split tussen traditionele en alternatieve media. Onderzoek van Raijmaekers & Maesele (2014) bewees dat *De Morgen*, *Het Laatste Nieuws* en *De Standaard* tijdens de regeringscrisis van 2010-2011 een neoliberale *bias* hadden, terwijl de alternatieve nieuwssite *De Wereld Morgen* een discours voerde dat socio-economisch links te oriënteren is. De wijze waarop de traditionele media de zaak voorstelde was ook opvallend. De traditionele media depolitiseerden de rechtse socio-economische maatregelen als "normaal" en "noodzakelijk", waarbij het politiek-ideologisch debat over die maatregelen als contraproductief werd beschouwd. Ze stelden hun ideologische inslag voor als *unbiased*: het is namelijk moeilijk om *tegen* iets te zijn dat noodzakelijk is. Ook andere onderzoeken bevestigen dat de Vlaamse pers nog altijd met een bepaalde vooringenomenheid verslaggeeft, zowel bij kwaliteitskranten als publiekskranten, bijvoorbeeld als het gaat om diversiteit in bronnen of klimaatverandering (Vandenbergh, d'Haenens, & Van Gorp, 2015; Maesele, Pepermans, Raijmaekers, van der Steen, & Joye, 2014). Alhoewel er onder de kranten enige inhoudelijke verschillen zijn binnen die vooringenomenheid, was de de *bias* van zowel publiekskranten als kwaliteitskranten grotendeels in dezelfde "richting".

3. Onderzoeksvragen

Dit onderzoek bestaat uit twee delen: het eerste deel onderzoekt het verschil in vooringenomenheid van de *De Standaard* tegenover *Youth for Climate* en *Schild en Vrienden*. Het tweede deel onderzoekt het verschil in de manier waarop *De Standaard* en *Het Laatste Nieuws* verslaggeven over deze groeperingen.

In navolging van de onderzoeken van Vandenberghe, d’Haenens & Van Gorp (2015), Maesseele, Pepermans, Raeijmaekers, van der Steen & Joyce (2014) en Raeijmakers & Maesseele (2014) gaan de hypothesen ervan uit dat er wel een *bias* zal zijn, en dat die dezelfde kant uit zal gaan. Omdat er weinig cijfers zijn over een progressief/conservatief-*bias* in de Vlaamse kranten, gaan de hypothesen, in navolging van het onderzoek naar Amerikaanse media van Groseclose & Mylo (2005), ervan uit dat de *bias* in het voordeel van het progressieve *Youth for Climate* zal zijn en in het nadeel van het conservatieve *Schild en Vrienden*. Deze masterproef tracht de *bias* op drie manieren te onderzoeken. In de eerste plaats wordt gekeken naar de toon: hypothesen 1a en 1b zeggen dat de twee kranten, als ze over Schild en Vrienden en Youth for Climate verslaggeven, respectievelijk een negatieve en een positieve toon aanhouden. In de tweede plaats kijkt dit onderzoek naar de opiniërende stukken. Alhoewel de mening die wordt geuit in opiniestukken niet onder de verantwoordelijkheid van de redactie vallen, kan het toch interessant zijn om te bekijken wat de toon is van de opiniestukken die de krant geselecteerd heeft. De toon van de redactionele stukken vertelt logischerwijs veel over het standpunt van de redactie. Ten derde kijkt de inhoudsanalyse naar de mate waarin de groeperingen als ‘radicaal’ of ‘extremistisch’ gelabeld worden.

OV1: Op welke manier wordt er bericht over Schild en Vrienden en Youth for Climate?

Hypothese 1a: De kranten zullen een negatieve toon aanhouden wanneer ze Schild en Vrienden verslagen

Hypothese 1b: De kranten zullen een positieve toon aanhouden wanneer ze Youth for Climate verslagen

Hypothese 1c: De kranten zullen vaker redactionele stukken en opiniestukken met een negatieve toon publiceren over Schild en Vrienden

Hypothese 1d: De kranten zullen vaker redactionele stukken en opiniestukken met een positieve toon publiceren over Youth for Climate

Hypothese 1e: De kranten zullen vaker de termen ‘radicaal’ en ‘extremistisch’ gebruiken bij Schild en Vrienden dan bij Youth for Climate

Het tweede deel zal de “kwaliteit” van de verslaggeving tussen beide kranten onderzoeken. Dat wordt gedaan aan de hand van drie factoren die een kwaliteitskrant van een publiekskrant onderscheiden: sensatiegerichtheid, lengte van de artikelen, en focus op individuen (Tiffen, 2011). Op de eerste plaats wordt gekeken of de publiekskrant *Het Laatste Nieuws* het nieuws op een meer sensationele manier brengt dan de kwaliteitskrant *De Standaard*. Dit wordt op drie manieren onderzocht: de intensiteit van de toon, de mate waarin *Het Laatste Nieuws* schrijft over geweld tegenover *De Standaard* en hoe vaak *Het Laatste Nieuws* de termen “radicaal” of “extremistisch” in de mond neemt in vergelijking met *De Standaard*. Daarnaast worden de twee andere eigenschappen onderzocht: of *Het Laatste Nieuws* vaker praat over geweld, en hoe lang de artikelen zijn. Alhoewel er geen direct verband is tussen artikellengte en kwaliteit, is het wel een goede *proxy*: zo zijn artikelen vaker korter omdat ze minder nuance brengen en minder bronnen raadplegen (Tiffen, 2011).

OV2: Verschilt de berichtgeving over Schild en Vrienden en Youth for Climate tussen De Standaard en Het Laatste Nieuws?

Hypothese 2a: de toon van Het Laatste Nieuws zal minder neutraal zijn dan die van De Standaard.

Hypothese 2b: Het Laatste Nieuws zal meer aandacht geven aan de personen dan De Standaard.

Hypothese 2c: Het Laatste Nieuws zal vaker over geweld rapporteren dan De Standaard.

Hypothese 2d: Het Laatste Nieuws zal kortere artikelen schrijven dan De Standaard.

Hypothese 2e: Het Laatste Nieuws zal vaker de woorden "radicaal" of "extremistisch" gebruiken.

4. Methodologie

4.1 Selectie en collectie van onderzoekseenheden

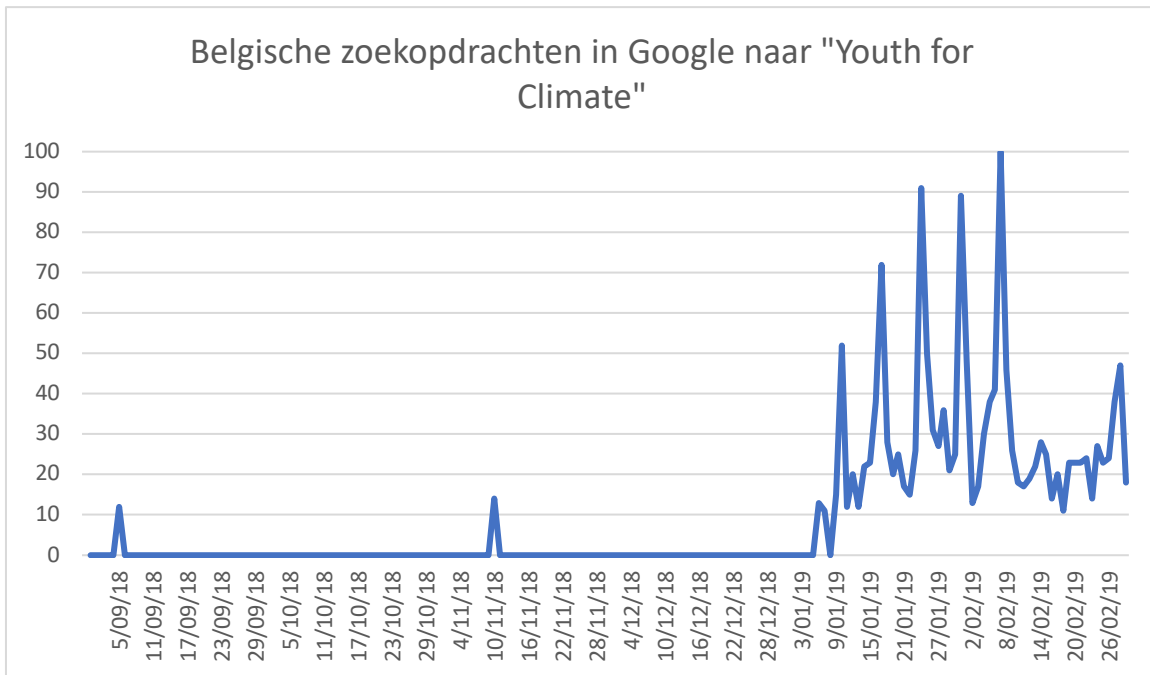
Voor dit onderzoek werden de twee Vlaamse kranten *De Standaard* en *Het Laatste Nieuws* gekozen. Dit zijn respectievelijk een kwaliteitskrant en een publiekskrant (Stouthuyzen, 1999; De Bens, 2007). Er werd voor deze twee kranten gekozen, omdat ze uit verschillende mediabedrijven komen, namelijk *Mediahuis* en *DPG Media*. Alhoewel er nog meer academisch onderzoek gevoerd moet worden, zijn er aanwijzingen dat binnen eenzelfde mediagroep de inhoud van artikels voor een deel kunnen overeenkomen (Van De Weyer, 2016; Desendere, 2018). Dat zou het doel van dit onderzoek kunnen verstoren, aangezien het net zoekt naar verschillen in verslaggeving. Uit voorzorg is dan ook gekozen voor kranten uit verschillende mediagroepen.

Via Gopress Academic werden 365 artikels uit de periode tussen 1 september 2018 en 1 maart 2019 geselecteerd. Een artikel werd meegenomen in het onderzoek als ze een van beide groeperingen of leden ervan vermeldde. De begindatum werd geselecteerd omdat het vlakbij de lancering van de PANO-documentaire over *Schild en Vrienden* ligt. De einddatum werd geselecteerd om de piek van publieke interesse mee te hebben. Het zou interessant zijn om artikels tot 26 mei ook te onderzoeken, maar de praktische omstandigheden van dit onderzoek lieten dat niet toe. De gebruikte zoekwoorden waren:

- Jongeren, jongerengroepering
- Betoging, rellen, geweld
- Extreem extreme, extremistisch, radicaal, radicale
- Links, rechts, radicaallinks, radicaalrechts, extreemlinks, extreemrechts
- Schild en Vrienden, Dries, Dries van Langenhove
- Youth for Climate, Anuna, Kyra, Anuna De Wever, Kyra Gantois

Figuur 2 Zoekmachineinteresse tussen september 2018 en maart 2019 in "Schild en Vrienden" Bron: Google Trends

Figuur 3 Zoekmachineinteresse tussen september 2018 en maart 2019 in "Youth for Climate". Bron: Google Trends

Figuren 2 en 3 laten het aantal keren dat de termen "Schild en Vrienden" en "Youth for Climate" gezocht is in de periode tussen september en maart door Googlegebruikers. Deze data kan een goede benadering geven van waar het grote publiek naar zoekt (Stocken & Matsa, 2017). Uit deze data blijkt dat door het afbakenen van het onderzoek tussen september en maart, telkens de piek van publieke interesse voor beide groeperingen is meegenomen in het onderzoek. Het is zo dat er na 1 maart nog steeds publieke interesse was in *Youth for Climate*, maar uit praktische overwegingen konden die data niet worden meegenomen in het onderzoek.

4.2 Het codeboek

Voor dit onderzoek werd er met een codeboek gewerkt. Bij elke codelijst werd telkens duidelijk omschreven wat de codes inhielden om twijfelgevallen te vermijden.

Eerst werd metadata over het artikel verzameld: In welke krant het verscheen, wanneer het verschenen is, op welke pagina het verscheen, en hoe lang het artikel in kwestie was. Dit kon gaan van kort (1-500 woorden), middellang (501-1000 woorden), tot lang (1000+ woorden).

Daarna werd inhoudelijke informatie over het artikel verzameld: het genre, de aanleiding en het onderwerp. Met het genre werd genoteerd of het een nieuwbericht, analyse of achtergrondverhaal, *human interest*, redactioneel, opiniestuk, interview, lezersbrief of iets anders was. Tijdens het coderen bleek dat de categorieën "analyse of achtergrondverhaal" en "*human interest*" moeilijk te onderscheiden waren in de praktijk. Ze zijn daarom samengevoegd tot één code: "02", met als beschrijving "*gaat dieper in op de impact van een gebeurtenis of het leven van betrokken personen*". Onder aanleiding wordt verstaan: "wat vormde de aanleiding voor het schrijven van dit artikel?". Dit kan een gebeurtenis, vraag, beslissing, verklaring, verslaggeving in andere media, een publiek discours of anders zijn. Aangezien de PANO-reportage een belangrijk element is in deze inhoudsanalyse, moet "verslaggeving in andere media" verduidelijkt worden: deze code werd enkel gegeven als het artikel vermeld dat zijn bron een ander nieuwsbericht is. De artikels die praten over wat er met Schild en Vrienden gebeurde na de reportage, vallen eerder onder "gebeurtenis" of "publiek discours".

Het onderwerp peilt naar welke personen prominent aan bod komen in het artikel. Het kan zijn dat het artikel gaat over de organisatie als geheel, maar het kan ook specifiek gaan over de leider, een kleinere groep aan de top van de groepering, prominente leden, leden zonder een prominente positie binnen de groepering, of radicaallinks of -rechts in het geheel.

Soms wordt een groepering “radicaal”, of “extremistisch” genoemd. Dit wordt genoteerd onder “beschrijving van de groepering”.

In de codelijst “gebeurtenis of actievoering” wordt gecodeerd welke gebeurtenis aan bod kwam in het artikel: een staking, een betoging, vandalisme, algemene geweldpleging, een informatieve bijeenkomst, de nasleep van de PANO-reportage, een andere actie, of net geen actie. Als er een andere actie of geen actie was, dan werd genoteerd wat er dan wel gebeurde. Bij “betoging” en “geweldpleging” werden respectievelijk de meer specifieke codes “betoging die uitmondt in rellen” en “geweldpleging van terroristische aard” gevoegd. De code “nasleep van de PANO-reportage” was eerst ondergebracht onder “98: nasleep PANO”, maar de code “nasleep” kwam zo veelvuldig voor dat, in het kader van de statistische analyse, ervoor werd gekozen om dit zijn eigen code te geven. Alhoewel de klimaatbetogingen van Youth for Climate en klimaatpijbelars als een “staking” of een “schoolstaking” werden beschreven, werden ze consequent onder “betoging” ondergebracht, omdat ze niet, zoals bij een klassieke staking, trachtten een effect in de maatschappij teweeg te brengen door het neerleggen van het werk, maar net door het grote aantal betogers een effect wilden hebben op het publiek debat.

In “gesteld gedrag in artikel” werd gekeken naar de mate waarin de groepering geweld gebruikte. Dit kon “geweldloos”, “met geweld”, “praten over geweld”, “terroristisch” “geen van deze” en “andere” zijn. Als er “andere” werd gebruikt werd opnieuw genoteerd wat dat dan wel was. Met “praten over geweld” wordt bedoeld dat de groepering in kwestie verklaart bereid te zijn om geweld te gebruiken zonder dat evenwel te doen. Poseren met wapens valt ook onder deze categorie.

Bij “toon” werd ten slotte de richting en de intensiteit van de toon genoteerd op een vijfpuntenschaal waarbij “1” “slecht” was en “5” “goed”. Als de toon neutraal was, of er zowel negatieve als positieve elementen in het artikel zaten die elkaar min of meer ophieven, werd de code “3” gegeven. Er werd hier gekeken naar de toon van de schrijver, niet naar de toon van mensen die geciteerd worden in artikels, omdat er vaak verschillende meningen in één artikel aan bod komen. De toon van de schrijver hangt vooral af van woordkeuze: soms werden woorden met een negatieve connotatie (“salonfacisten”) gebruikt, soms met een positieve connotatie (“vrolijke klimaatjongeren”).

4.3 Betrouwbaarheid en geldigheid

Om correct te zijn, moet een onderzoek betrouwbaar en geldig zijn (Gunter, 2002) (Roose & Meuleman, 2017). Betrouwbaarheid verwijst naar de afwezigheid van toevalsfouten (Roose & Meuleman, 2017), en wilt zeggen dat doorheen de tijd de score van de variabelen constant blijft (Gunter, 2002, p. 212). Ze is intern consistent en replicerbaar (KU Leuven, 2007). De betrouwbaarheid kan vergroot worden door een zo groot mogelijk aantal observaties te doen (Roose & Meuleman, 2017). Daar is mee rekening gehouden tijdens het coderen, door een zo groot mogelijk aantal artikels te coderen. Daarnaast is replicerbaarheid ook indicatie van betrouwbaarheid (Roose & Meuleman, 2017). Dit kan getest worden met *intercodeursbetrouwbaarheidstest* en een *test-retest reliability*. Het is namelijk zo dat niet alle toegewezen codes objectief vast te stellen zijn: “latente codes” zijn codes waarvoor de codeur meer tussen de regels moet lezen (Roose & Meuleman, 2014). Zulke subjectieve codes zijn interessant, maar ook risicovol, omdat de kans dat de onderzoeker een subjectieve keuze maakt groot is. Daarom kan er een intercodeurbetrouwbaarheidstest worden uitgevoerd, waarbij een tweede codeur een steekproef van het origineel onderzoek opnieuw codeert, en de resultaten worden vergeleken, om te zien of die dezelfde keuzes zou maken.

In dit onderzoek was “toon” een belangrijke variabele. “Toon” is echter een latente code en daarom kwetsbaar voor subjectieve codering. Daarom werd de toon in een steekproef van 73 artikels (ongeveer 20% van het totale corpus) gecodeerd door een tweede onderzoeker en vervolgens vergeleken met de originele codes met Cohen’ Kappa. De uitkomst was $\kappa = .744$; $p < .001$. Hierbij werd er een overeenkomst van 74,4% gevonden, wat als “goed” gekwalificeerd kan worden.

Bij *test-retest reliability* zal een codeur een steekproef van de onderzochte artikelen opnieuw coderen, om te onderzoeken of deze wel temporeel stabiel zijn (Drost, 2011). Voor dit onderzoek werd een steekproef van 10 artikelen opnieuw gecodeerd, waarbij er een overeenkomst van 96% was tussen

beide tests (cf. bijlage 1). Voor sommige variabelen was er een overeenkomst van 100%. Bijgevolg kan geconcludeerd worden dat de variabelen temporeel stabiel zijn.

Daarnaast wil geldigheid of validiteit zeggen dat de test daadwerkelijk meet wat de onderzoeker wil meten: er gebeuren m.a.w. geen systematische fouten (Roose & Meuleman, 2017; Gunter, 2002). Roose en Meuleman (2017) onderscheiden drie soorten geldigheid: meetgeldigheid, interne geldigheid, en externe geldigheid.

Meetgeldigheid wil zeggen dat theoretische concepten op een adequate manier naar een empirisch onderzoek vertaald worden. Het codeboek en de onderzoeksvragen voor dit onderzoek is opgesteld met de theoretische achtergrond uit de literatuurstudie in het achterhoofd. Er werd op gelet dat de variabelen uit het codeboek en de hypothesen die geformuleerd waren een academische basis hadden in de literatuur, zodat ze wel degelijk een indicatie waren voor wat dit onderzoek wil meten.

Interne geldigheid wil zeggen dat de waargenomen relaties in dit onderzoek wel degelijk een afspiegeling zijn van de werkelijkheid (Roose & Meuleman, 2017). Als dit masterproefonderzoek enkel over *De Standaard* en *Schild en Vrienden* zou gaan, en de masterproef zou concluderen dat er een negatieve *bias* is tegenover de groepering, zou het niet geldig zijn om te concluderen dat de media een vooringenomenheid heeft tegenover “rechts”. Het zou kunnen dat enkel *De Standaard* in de werkelijkheid een negatieve *bias* heeft tegen jongerengroeperingen, of enkel tegen *Schild en Vrienden*, maar dat het “rechts” in het algemeen goed gezind is. Door correcte onderzoeksvragen te formuleren, extra factoren te introduceren en juiste conclusies te trekken, tracht dit onderzoek zijn interne geldigheid te vergroten. Zo introduceert het de extra factor *Youth for Climate*, ook een jongerengroepering, en een extra krant, *Het Laatste Nieuws*. Op die manier kunnen met grotere zekerheid schijntegenstelling uitgesloten worden.

Externe geldigheid wil zeggen dat de resultaten op de juiste manier te veralgemenen zijn. Dit onderzoek pretendeert geen definitief uitsluitsel te geven of “de Vlaamse media” vooringenomen is tegenover “rechts” of “links”: het kan enkel met zekerheid uitspraken doen over de berichtgeving van deze twee kranten over deze twee groeperingen in die perioden. Er kunnen wel conclusies getrokken worden, die in de juiste mate te veralgemenen zijn, maar om conclusies te trekken over een algemene mediabias is er grootschaliger onderzoek nodig.

5. Resultaten

Tabel 1 geeft de resultaten voor het verschil in toon tussen beide kranten weer. De toon werd gecodeerd op een vijfpuntenschaal, waarbij “1” negatief is en “5” positief. Dit betekent dat alle scores tussen “1” en “3” negatief zijn, en alle scores tussen “3” en “5” positief. Zowel *De Standaard* als *Het Laatste Nieuws* spreken gemiddeld negatiever over *Schild en Vrienden* dan over *Youth for Climate*. Wat opvalt in de resultaten is dat *De Standaard* gemiddeld positief verslaggeeft over *Youth for Climate*, met een gemiddelde van 3,73, en ze praten significant negatiever over *Schild en Vrienden* ($t(115,238) = -10,814$; $p < .001$) met een gemiddelde van 1,98 op de vijfpuntenschaal. *Het Laatste Nieuws* daarentegen is over beide groeperingen gemiddeld negatiever, maar significant negatiever over *Schild en Vrienden* met een gemiddelde van 1,98 dan over *Youth for Climate* met een gemiddelde van 2,81 ($t(231,052) = -3,416$; $p < .001$). Het is echter zo dat het groot aantal lezersbrieven ($n = 84$, 59%) over *Youth for Climate* in *Het Laatste Nieuws* het beeld vertekent.

Krant	Groepering	N	gemiddelde	Standaard-afwijking	Standaardfout-gemiddelde	
De Standaard	Toon	Schild en Vrienden	57	1,98	,916	,121
		Youth for Climate	64	3,73	,859	,107

Het Laatste Nieuws	Toon	Schild en Vrienden	97	2,31	1,004	,102
		Youth for Climate	142	2,81	1,254	,105

Tabel 2: Verschil in toon per krant voor Schild en Vrienden en Youth for Climate

Als er namelijk meer in detail wordt gekeken naar de verschillende genres in tabellen 2 en 3, dan is het duidelijk dat voor *Het Laatste Nieuws* (tabel 3) de toon van de lezersbrieven over *Youth for Climate* significant negatiever is met een score van 2,48 op een vijfpuntenschaal dan de andere artikels die in *Het Laatste Nieuws* verschijnen over *Youth for Climate* ($t(89,406) = -1,384; p = ,170$). De andere genres hebben een positieve score: nieuwsberichten hebben een score van 3,13, analyses een score van 3,50, redactionele artikels hebben een score van 3,90 en interviews een score van 3,50. Deze scores liggen allemaal boven de 3 en zijn dus positief. Bij *De Standaard* komt dit fenomeen niet voor: hier is het niet zo dat er één genre is dat gemiddeld een negatieve toon heeft, terwijl de andere positief zouden zijn: de toon is hier consequent. Wel moet hier worden opgemerkt dat *De Standaard* geen lezersbrieven publiceert.

In *De Standaard* is de toon tussen artikels over *Schild en Vrienden* en *Youth for Climate* significant verschillend voor nieuwsberichten ($t(20,000) = -2,911; p < .001$), analyses ($t(9,113) = -2,732; p < .05$), redactionele artikels ($t(5,886) = -3,870; p < .05$), en opinieartikels ($t(37,966) = -13,434; p < .001$). Interviews zijn niet significant verschillend in toon ($t(3,684) = -2,535; p = .070$). Nieuwsartikels zijn negatiever over *Schild en Vrienden* met een score van 2,52 en positief over *Youth for Climate* met een score van 3,00. Wat opvalt is dat de opinieartikels en de redactionele artikels in *De Standaard* meer uitgesproken negatief zijn voor *Schild en Vrienden* en uitgesproken positief voor *Youth for Climate* dan de andere genres. De redactionele artikels hebben voor *Schild en Vrienden* en *Youth for Climate* respectievelijk een score van 1,80 en 3,90, en opinieartikels hebben een score van respectievelijk 1,43 en 4,45.

Genre	Groepering	N	gemiddelde	Standaardafwijking	Standaardfout v/h gemiddelde
Nieuwsbericht	Schild en Vrienden	21	2,52	,750	,164
	Youth for Climate	15	3,00	,000	,000
Analyse	Schild en Vrienden	7	2,29	,951	,360
	Youth for Climate	13	3,38	,650	,180
Redactioneel	Schild en Vrienden	5	1,80	1,095	,233
	Youth for Climate	10	3,90	,738	,233
Opinie	Schild en Vrienden	21	1,43	,676	,148
	Youth for Climate	20	4,45	,759	,170

Interview	Schild en Vrienden	3	1,67	1,155	,667
	Youth for Climate	6	3,67	1,033	,422

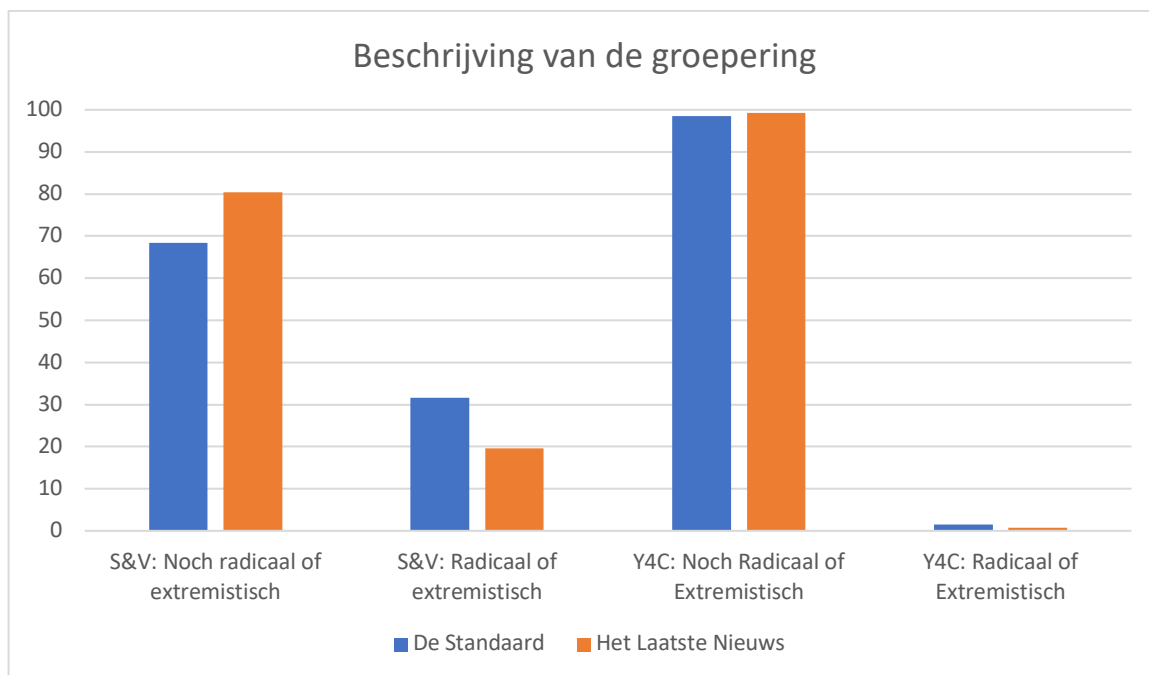
Tabel 3: Toon per genre in De Standaard

Dezelfde analyse kan gemaakt worden voor *Het Laatste Nieuws*, waar, buiten de lezersbrieven, de toon consequent is over de genres heen. Ook is de toon significant verschillend tussen artikelen over *Schild en Vrienden* en *Youth for Climate*. Dit geldt voor nieuwsberichten ($t(67,902) = -3,549; p = .001$), redactionele artikelen ($t(3,039) = -4,219; p < .05$), en interviews ($t(10,806) = -3,099; p < .05$). De nieuwsberichten houden een negatieve toon aan als ze over *Schild en Vrienden* gaan met een gemiddelde score van 2,69 en een positieve score voor *Youth for Climate* van 3,13. Redactionele artikelen geven gemiddeld een negatieve score van 2,40 aan *Schild en Vrienden* en een positieve score van 3,50 aan *Youth for Climate*, en interviews hebben een negatieve score van 2,67. Lezersbrieven ($t(89,406) = -1,384; p = .170$) en analyses ($t(6,604) = -2,400; p = .05$) zijn niet significant verschillend in toon.

Genre	Groepering	N	gemiddelde	Standaardafwijking	Standaardfout v/h gemiddelde
Nieuwsbericht	Schild en Vrienden	36	2,69	,577	,096
	Youth for Climate	38	3,13	,475	,077
Analyse	Schild en Vrienden	5	2,40	,894	,400
	Youth for Climate	10	3,50	,707	,224
Redactioneel	Schild en Vrienden	7	1,29	,756	,286
	Youth for Climate	10	3,90	1,000	,577
Opinie	Schild en Vrienden	3	1,67	,577	,333
	Youth for Climate	0	/	/	/
Interview	Schild en Vrienden	6	2,67	,516	,211
	Youth for Climate	7	3,57	,535	,202
Lezersbrief	Schild en Vrienden	40	2,13	1,244	,197
	Youth for Climate	84	2,48	1,468	,160

Tabel 4: Toon per genre in Het Laatste Nieuws

Zowel in *De Standaard* ($X^2(1) = 20,8444; p < .001$), als in *Het Laatste Nieuws* ($X^2(1) = 26,993; p < .001$) wordt *Schild en Vrienden* significant vaker “radicaal” of “extreem” genoemd dan *Youth for Climate*. Zowel in *De Standaard* als *Het Laatste Nieuws* wordt *Youth for Climate* maar één keer “radicaal” of “extremistisch” genoemd. Wat opvalt is dat *De Standaard* *Schild en Vrienden* in verhouding vaker “radicaal” of “extreem” noemt dan *Het Laatste Nieuws*. Bij *De Standaard* is dat zo in 31,57% van de artikelen over *Schild en Vrienden*, bij *Het Laatste Nieuws* is dat in 19,58% van de gevallen.

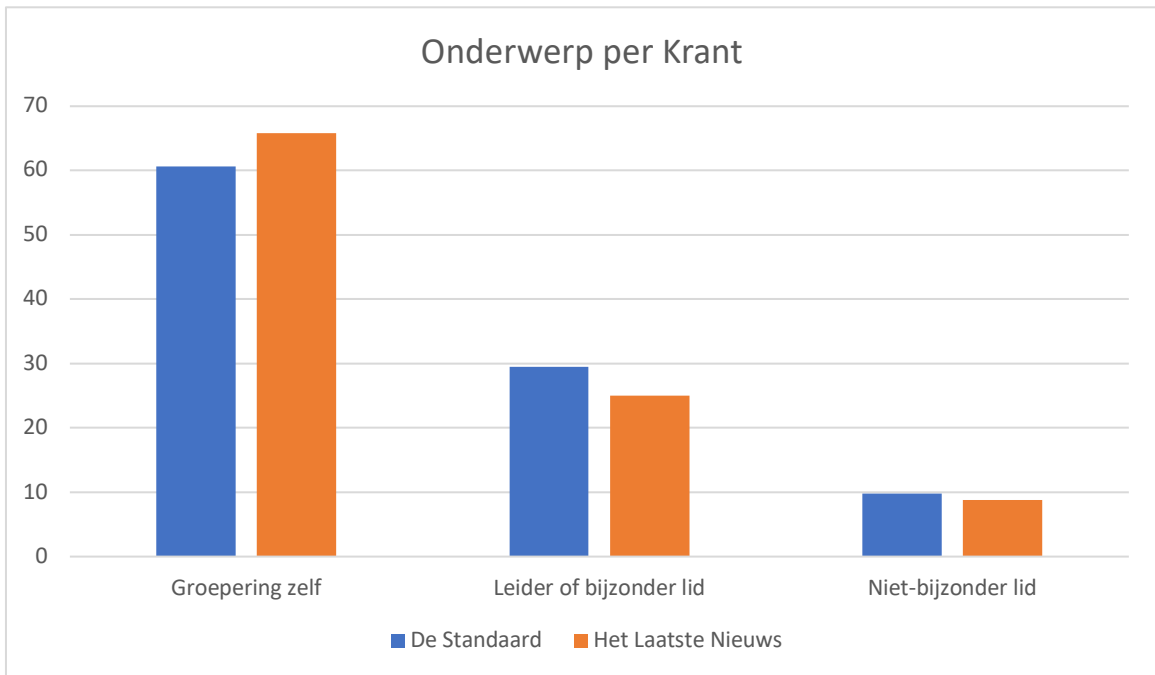
Tabel 5: beschrijving per groepering per krant

Er is tussen beide kranten een significant verschil in de felheid van de toon die ze aannemen ($t(230,483) = 2,213; p < .001$). Met een score van 2,91 ligt de toon van kwaliteitskrant *De Standaard* dicht bij neutraliteit dan publiekskrant *Het Laatste Nieuws* met 2,61.

	Krant	N	gemiddelde	standaardafwijking	Standaardfout gemiddelde
Toon	De Standaard	121	2,91	1,245	,113
	Het Laatste Nieuws	239	2,61	1,183	,077

Tabel 6: Toon per krant

Er is echter geen significant verschil tussen de twee kranten op het vlak van de focus op personen ($X^2(3) = 1,571; p = .666$). Zowel *De Standaard* als *Het Laatste Nieuws* hebben een gelijkaardige balans in de focus die ze oftewel op de groepering zelf, oftewel op de personen binnen de groepering leggen. *De Standaard* legt haar primaire focus in 60,65% van de gevallen op de groepering zelf, tegenover 65,83% in *Het Laatste Nieuws*. In 29,51% van de gevallen praat *De Standaard* over de leider van de groepering of een bijzonder lid, en 25,00% van de gevallen praat *Het Laatste Nieuws* over dit onderwerp. Artikelen van *De Standaard* gaan in 9,84% van de gevallen over een niet-bijzonder lid, en *Het Laatste Nieuws* doet dit in 8,75% van de artikels.

Tabel 7: Onderwerp per krant

De artikellengte is wel significant verschillend ($t(183,401) = 8,649; p < .001$). De artikellengte werd gecodeerd aan de hand van drie codes: “minder dan 500 woorden” (code “01”), “500-1000 woorden” (code “02”) en “meer dan 1000 woorden” (code “03”). *De Standaard* had een gemiddelde artikellengte van 1,80, en *Het Laatste Nieuws* had een artikellengte van 1,20. Artikels van *De Standaard* liggen dus vaker tussen de 501-1000 woorden, in tegenstelling tot artikels in *Het Laatste Nieuws*, waarvan artikels vaker onder de 500 woorden blijven.

Het verschil in woordgebruik is ook significant verschillend tussen beide groeperingen ($\chi^2(1) = 4,411; p < .05$). *De Standaard* gebruikt vaker dan verwacht de termen “radicaal” of “extreem” in 15,57% van de gevallen. *Het Laatste Nieuws* doet dat in 8,32% van de gevallen, wat bijna de helft minder is.

Het Laatste Nieuws en *De Standaard* praten niet significant anders over geweld ($\chi^2(1) = 2,517; p = .113$). In 84,84% van de artikels komt er geen geweld voor in *De Standaard*, in 7,76% van de gevallen kwam er wel geweld in voor. Bij *Het Laatste Nieuws* waren die cijfers respectievelijk 95,83% en 4,16%. “met geweld” wordt hier bedoeld op effectieve gewelddaden of verklaringen van een groepering dat die bereid is om over te gaan tot geweld.

6. Discussie

6.1 Verschil tussen Schild en Vrienden en Youth for Climate in de media

Uit de resultaten in §5 bleek dat er inderdaad een verschil is tussen de manier waarop *Schild en Vrienden* en *Youth for Climate* in de media komen. Hypothese 1a (de kranten zullen een negatieve toon aanhouden als ze over *Schild en Vrienden* berichten) en hypothese 1b (de kranten zullen een positieve toon aanhouden als ze over *Youth for Climate* berichten) zijn gedeeltelijk bevestigd. Hoewel beide kranten inderdaad negatiever praten over *Schild en Vrienden* dan over *Youth for Climate*, was de toon in *Het Laatste Nieuws* over het algemeen negatief voor beide groeperingen, terwijl *De Standaard* een positieve toon hanteerde voor *Youth for Climate* en een negatieve toon voor *Schild en Vrienden*. Een groot aantal van de artikels uit *Het Laatste Nieuws* waren echter korte lezersbrieven ($n = 124; 51,66\%$). Het groot volume van deze lezersbrieven heeft de gemiddelde score voor toon naar beneden getrokken. Uit de analyse van de genres apart bleek dat de toon die werd gehanteerd als het ging over

Youth for Climate in de lezersbrieven niet consequent waren met de andere genres. De toon voor nieuwsberichten, analyses, en redactionele artikels waren gemiddeld positief, terwijl de lezersbrieven negatief waren. Naar de oorzaak van deze discrepantie kan deze masterproef enkel speculeren. Misschien is het lezerspubliek van *Het Laatste Nieuws* minder progressief dan de krant zelf. Het kan ook zijn dat de krant beseftte dat ze met enige vooringenomenheid nieuws brachten, en dat ze probeerden die vooringenomenheid te compenseren met negatieve lezersbrieven. Dat zou echter betekenen dat *Het Laatste Nieuws* net positieve lezersbrieven zou selecteren voor *Schild en Vrienden*, aangezien ze daar net negatiever over verslaggeven dan over *Youth for Climate*, wat niet het geval is. Een andere mogelijkheid is dat *Het Laatste Nieuws* de meest spraakmakende reacties selecteert. Dat zouden dan net de antagonistische negatieve reacties zijn, in plaats van de positieve steunbetuigingen. Deze hypothese is in overeenstemming zijn met het gedrag dat doorgaans geassocieerd wordt met een publiekskrant associeert, namelijk dat ze de sensatie opzoeken. De andere genres die niet per se objectieve verslaggeving beogen, namelijk redactionele en opinieartikelen, zijn bij *Youth for Climate* zeer positief, maar dan net weer heel erg negatief over *Schild en Vrienden*. Dit geldt voor zowel *De Standaard* als *Het Laatste Nieuws*. Hiermee is hypothese 1c (De kranten zullen vaker redactionele stukken en opiniestukken met een negatieve toon publiceren over Schild en Vrienden) en hypothese 1d (De kranten zullen vaker redactionele stukken en opiniestukken met een positieve toon publiceren over *Youth for Climate*) ook bevestigd.

Beide kranten benoemen *Schild en Vrienden* ook vaker als “radicaal” of “extremistisch” dan *Youth for Climate*: deze laatste werd maar één keer als “radicaal” omschreven in beide kranten, alhoewel deze masterproef in §2.4 besloot dat *Youth for Climate* wel radicaal te noemen was. Hiermee is ook hypothese 1e (De kranten zullen vaker de termen ‘radicaal’ en ‘extremistisch’ gebruiken bij *Schild en Vrienden* dan bij *Youth for Climate*) bevestigd.

Uit deze resultaten blijkt dus dat er een vooringenomenheid lijkt te bestaan vanuit zowel *De Standaard* en *Het Laatste Nieuws* die in het voordeel van de progressieve *Youth for Climate* verslaggeeft, en in het nadeel van *Schild en Vrienden*. Hiermee wordt de hypothese bevestigd dat in deze steekproef beide kranten dezelfde progressieve bias zouden hebben als het gaat over verslaggeven over jongerengroeperingen. Hier moet evenwel op gewezen worden dat deze resultaten niet zomaar te veralgemenen zijn: het is niet zo dat dit bewijst dat de “linkse media” *fake news* brengen over “rechts”. Het eerder onderzoek van Raeijmakers & Maesele (2014) spreekt dat ook tegen. In dit onderzoek was sprake van een bias tegen socio-economisch links in *Het Laatste Nieuws*, *De Standaard* en *De Morgen*. In dit onderzoek wordt enkel aangetoond dat in dit geval er op een minder neutrale manier verslag werd gebracht over deze rechtse groepering in kwestie dan de linkse. De oorzaak hiervan kan misschien ook ergens anders liggen dan in het verschil in ideologie tussen beide groeperingen: de feiten die aan het licht kwamen in het PANO-onderzoek van *Schild en Vrienden* waren ernstiger dan de reportage van *Youth for Climate* (Verheyden, 2018). Misschien dat beide kranten daarom sceptischer waren over *Schild en Vrienden*, en milder voor *Youth for Climate*.

6.2 Verschil tussen Het Laatste Nieuws en De Standaard

De resultaten uit het tweede deel van het onderzoek waren minder eenduidig dan de resultaten uit het eerste onderzoek. Hypothese 2a (de toon van *Het Laatste Nieuws* zal minder neutraal zijn dan die van *De Standaard*) werd bevestigd: de toon van *Het Laatste Nieuws* was over het algemeen meer uitgesproken dan de toon in *De Standaard*. Dit kan wel liggen aan het grote volume aan lezersbrieven die *Het Laatste Nieuws* een plaats geeft in de krant. Dat ontkracht echter de bevestiging van hypothese 2a niet: de redactie maakte een bewuste keuze om fellere reacties een plaats te geven in de krant, en ook dat kan een teken zijn van een zucht naar sensationele inhoud. Er werd echter in beide kranten niet significant anders aandacht gegeven aan personen: beide kranten hadden gaven in gemiddeld 58% van de artikelen de primaire focus aan een persoon, en in 42% van de gevallen aan de groepering in het algemeen. Daarmee werd hypothese 2b (*Het Laatste Nieuws* zal meer aandacht geven aan de personen dan *De Standaard*) ontkracht. Het is ook niet zo dat *Het Laatste Nieuws* meer aandacht gaf aan geweld dan *De Standaard*: er was geen significant verschil tussen beide groeperingen. Alhoewel

dit formeel hypothese 2c (*Het Laatste Nieuws* zal vaker over geweld rapporteren dan *De Standaard*) ontkracht, en daarmee ook het kenmerk “sensatiezucht”, dat vaak wordt geassocieerd met publicatiekranten, minder van toepassing maakt op *Het Laatste Nieuws*, was er tijdens het coderen een trend opgevallen waardoor er bij deze ontkrachting een kanttekening geplaatst dient te worden. Hoewel voor statistische redenen de codes “praten over geweld” en “geweld” samengevoegd werden, viel het de codeur op dat *Het Laatste Nieuws* weinig de code “praten over geweld” toekende in de artikels die handelden over de nasleep van de PANO-reportage, terwijl *De Standaard* die wel regelmatig toekende. Dit kan een aanwijzing zijn dat *Het Laatste Nieuws* inderdaad minder nauwkeurig praatte over de beschuldigingen die PANO uitte dan *De Standaard*, maar om daar zinnige uitspraken over te doen is verder onderzoek nodig met statistisch relevante gegevens. De artikels uit *Het Laatste Nieuws* zijn wel over het algemeen korter dan de artikels uit *De Standaard*. Opnieuw dient hierbij rekening gehouden te worden met het grote volume aan lezersbrieven uit *Het Laatste Nieuws* maar zelfs als de lezersbrieven niet worden meegenomen in de statistische analyse, zijn artikels uit *De Standaard* nog steeds significant langer ($t(235,589) = 4,527; p < .001$). Ook geldt hiervoor dat het publiceren van lezersbrieven een bewuste keuze is van de redactie voor korte, hapklare content. Dit bevestigt hypothese 2d (*Het Laatste Nieuws* zal kortere artikelen schrijven dan *De Standaard*). Hypothese 2e (*Het Laatste Nieuws* zal vaker de woorden “radicaal” of “extremistisch” gebruiken) wordt niet bevestigd, maar er was wel sprake van een significant verschil tussen *De Standaard* en *Het Laatste Nieuws*: er is inderdaad een significant verschil in de mate waarin beide kranten praten over extremisme en radicalisme, maar het is net *De Standaard* die vaker deze woorden gebruikt dan *Het Laatste Nieuws*. Opnieuw zou hierbij de bedenking kunnen worden gemaakt dat dit erop kan wijzen dat *Het Laatste Nieuws* minder nauwkeurig verslaggeeft dan *De Standaard*.

De verschillen tussen publicatiekranten en kwaliteitskranten die werden opgesteld op basis van het literatuuronderzoek in §2.5 werden niet weerspiegeld in de inhoudsanalyse van dit onderzoek. Hypothese 2a, over de felheid in toon, en hypothese 2d, over de artikellengte, werden wel bevestigd, maar de andere kenmerken van publicatiekranten konden niet bevestigd worden met het onderzoek dat gevoerd werd in deze masterproef. Dit kan het gevolg zijn van de Vlaamse context van publicatiekranten. Uit §2.5 bleek namelijk dat Vlaamse publicatiekranten verschillen van hun buitenlandse evenknieën, en het is op basis van die evenknieën dat de hypothesen in §3 opgesteld zijn. De ontkrachte hypothesen 2b, 2c, en 2e wijzen er op dat *Het Laatste Nieuws* niet meer of minder sensationeel is dan kwaliteitskrant *De Standaard*, maar de bedenking bij de resultaten in hypothese 2c en 2e kunnen er op wijzen dat er een ander verschil zou kunnen zijn tussen *Het Laatste Nieuws* en *De Standaard* waar deze inhoudsanalyse niet naar peilde, maar wat wel een interessante basis is voor een nieuw onderzoek. Het zou namelijk kunnen dat *Het Laatste Nieuws* minder nauwkeurig nieuws brengt dan *De Standaard*. Tiffen (2011) noemde artikellengte al een proxy voor nuance, en aangezien hypothese 2d bevestigd is, lijkt het wel de moeite waard om daar verder onderzoek naar uit te voeren.

6.3 Beperkingen en verder onderzoek

Alhoewel er duidelijke conclusies getrokken kunnen worden, zijn er ook tekortkomingen in dit onderzoek. Er kan met zekerheid besloten worden dat zowel *De Standaard* als *Het Laatste Nieuws* op een bevooroordeelde manier verslag brachten over zowel *Schild en Vrienden* als *Youth for Climate*, kan dit onderzoek geen grote besluiten vormen over de oorzaak daarvan of over de veelbesproken relatie tussen “links”, “rechts” en “de media”.

Men kan zowel *Schild en Vrienden* als *Youth for Climate* niet zien als een algemeen vertegenwoordiger van “links” of “rechts”. Zo is op beiden is kritiek gekomen, en ook vanuit hun eigen “politieke familie”. Daarnaast is er wel een verschil in *bias* vastgesteld, maar is de oorzaak van de *bias* niet bekend. Alhoewel de groeperingen geselecteerd waren op vlak van hun ideologische positionering op andere uiteindes van de socioculturele as, verschillen ze ook op andere manieren. *Schild en Vrienden* kwam in de media na beschuldigingen van het verspreiden van discriminerende, racistische, seksistische en antisemitische afbeeldingen, en keurden geweld goed als een middel om hun doelen te bereiken. *Youth for Climate* werd er enkel van beschuldigd van regelmatig te spijbelen. Af en toe staken complottheorieën de kop op, maar die werden snel ontkracht. Om meer algemene uitspraken

te kunnen doen over vooringenomenheid in de media over politieke groeperingen, zouden dus ook andere linkse en rechtse groeperingen kunnen meegenomen worden, waarbij zulke verschillen zich minder voordoen. Dit kunnen dan rechtse groeperingen zijn die niet in opspraak zijn gekomen, of linkse groeperingen die zich ook gewelddadig opstellen.

In het tweede deel van het onderzoek bleken er aanwijzingen te zijn dat *Het Laatste Nieuws* misschien wel geen sensatiezucht had, maar misschien wel minder nauwkeurig en genuanceerd nieuws bracht. Daar zou verder onderzoek naar gedaan kunnen worden. Daarnaast kan er een grotere diversiteit aan media opgenomen worden: in dit onderzoek is enkel één kwaliteitskrant en één publiëkskrant onderzocht. Dit kan uitgebreid worden om de verschillen in kwaliteitskranten of publiëkskranten onderling te onderzoeken. Ook zouden de conclusies die in §6.2 zijn getrokken meer te veralgemenen kunnen zijn als er meerdere kwaliteitskranten en publiëkskranten zouden worden onderzocht.

Ook is het interessant om buiten het medium “Vlaamse kranten” te kijken. Op de eerste plaats werd in de literatuurstudie al aangehaald dat er een verschil in politieke vooringenomenheid is tussen traditionele en alternatieve nieuwsmedia (Raeijmaekers & Maesele, 2014). Het zou interessant kunnen zijn om nieuwssites als *Apache*, *De Wereld Morgen* of *Scepter* mee te nemen. Ten tweede kan het onderzoek ook uitgebreid worden naar audiovisuele media. Deze media hebben andere manieren om vooringenomen te zijn, zoals beeld-, montage- en regiekeuzes, die ook interessant zouden zijn om te onderzoeken. Als laatste is het ook interessant om buitenlandse media op te nemen in het onderzoek. Er werd in deze masterproef al enkele keren het verschil tussen Vlaamse publiëkskranten en buitenlandse tabloids aangehaald (Jansen, 1987), en het is dan ook zeker interessant om ook op dit vlak onderzoek te kunnen voeren. Daarnaast is het ook interessant om te kijken of de Vlaamse media politieke groeperingen anders bekijken dan de media in het buitenland.

Deze masterproef merkte ook op dat er een duidelijk verschil bestaat tussen de artikels in *Het Laatste Nieuws* en de lezersbrieven die erin gepubliceerd worden. Uit dit onderzoek kan moeilijk besloten worden wat de oorzaak van deze discrepantie is, maar het duidt wel op de complexe relatie tussen de krant en haar lezers. De vraag is dan ook op welke manier de grote massa aan berichten over de groeperingen lezers beïnvloedt. Hier kan onderzocht worden of hier sprake is van een “*mere exposure*”-effect (Krugman, 1972; Zajonc, 1968) en zullen lezers zich na verloop van tijd positief opstellen naar de groeperingen toe, of dat de nieuwsconsumenten door de grote overvloed aan berichten net gedesinteresseerd zullen zijn in de groeperingen en er negatief tegenover beginnen te staan.

Als laatste kunnen ook de journalisten zelf ondervraagd worden. In de literatuurstudie bleek dat journalisten onder commerciële druk een vooringenomenheid kunnen aannemen in een competitief medialandschap (Stone, 2011). Met diepte-interviews kan onderzocht worden of journalisten effectief deze druk voelen binnen het Vlaamse medialandschap, dat door mediaconcentratie competitiever is geworden.

7. Conclusie

De bezorgdheden die Dries Van Langenhove over de mediabias bleek uit dit onderzoek dus niet ongegrond. Na een inhoudsanalyse waarbij werd gekeken naar elementen die een *bias* konden verraden bleek er inderdaad sprake te zijn van een vooringenomenheid tegen *Schild en Vrienden* en in het voordeel van *Youth for Climate* door zowel *De Standaard* als *Het Laatste Nieuws*. Beide kranten hebben dezelfde bias en bevestigen zo het vermoeden dat in de hypotheses werd geformuleerd. In nieuwsberichten betekent dit dat ze vaker woorden met een negatieve lading zullen gebruiken om *Schild en Vrienden* te omschrijven, en eerder positieve woorden om *Youth for Climate* te beschrijven. Opiniestukken zijn kritisch voor *Schild en Vrienden* en dan weer lovend voor *Youth for Climate*. *Het Laatste Nieuws* publiceert dan wel kritische lezersbrieven over *Youth for Climate* -en in minder mate kritische lezersbrieven over *Schild en Vrienden*. De oorzaak van de mediabias, of deze komt door het ideologisch verschil tussen *Schild en Vrienden* en *Youth for Climate* of door de ernst van de beschuldigingen die jegens *Schild en Vrienden* gemaakt zijn, moet verder onderzoek uitwijzen. Daarom

kan deze masterproef niet besluiten dat beide kranten een vooringenomenheid hebben tegen rechts, maar kan het wel zeggen dat de kranten een vooringenomenheid hadden tegen *Schild en Vrienden* en voor *Youth for Climate*.

In het tweede deel werden de verschillen tussen beide kranten onderzocht. Hoewel er werd verwacht dat *Het Laatste Nieuws* en *De Standaard* grondig zouden verschillen op vlak van o.a. artikellengte, felheid van toon en onderwerp, bleken de verschillen toch niet zo groot. De resultaten bevestigden de opmerking die Jansen (1987) maakte over de Vlaamse kranten in de internationale context: Vlaamse publiëkskranten zijn veel “braver” dan hun buitenlandse evenknieën. De sensatiezucht die typerend is voor tabloids komt niet in significant voor in *Het Laatste Nieuws*, in vergelijking met *De Standaard*. De manier van verslaggeven van *De standaard* en *Het Laatste Nieuws* liggen dichterbij elkaar dan eerst werd verwacht. Het grootste verschil tussen kwaliteitskrant *De Standaard* en publiëkskrant *Het Laatste Nieuws* ligt in de felheid van de toon die ze voeren, en de lengte van de artikelen. Een ander verschil is mogelijk de nauwkeurigheid en uitgebreidheid waarin ze nieuws brengen. Dit heeft het onderzoek dat niet direct kunnen aantonen, maar zaken als een significant verschil in artikellengte en beschrijving van de groeperingen zijn wel *proxy's* voor naukeurigheid en uitgebreidheid. Dit zou de aanleiding kunnen vormen van verder onderzoek.

8. Bibliografie

- Baron, D. P. (2006). Persistent media bias. *Journal of Public Economics*, 90(1-2), 1-36.
- Bernstein, J. (2019). The new environmental paradigm scale: Reassessing the operationalization of contemporary environmentalism. *The Journal of Environmental Education*, 50(2), 73-83.
- Bobbio, N. (1996). A Challenge to the Distinction. In N. Bobbio, *Left & right: The significance of a political distinction* (pp. 1-17). Cambridge: Polity Press.
- Bobbio, N. (1996). Equality and Inequality. In N. Bobbio, *Left & right: The significance of a political distinction* (pp. 60-71). Cambridge: Polity Press.
- Callewaert, C. (2018, december 10). 'Mediaconcentratie is risico voor de democratie'. Retrieved from De Wereld Morgen: <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2018/12/10/mediaconcentratie-is-risico-voor-de-democratie/>
- Callewaert, C., Pieters, G., & De Gucht, V. (2004). Vlaamse kranten over geneeskunde en psychiatrie. *Tijdschrift voor Geneeskunde*, 60(2), 94-97.
- Cauwenberghs, J., Jaspers, N., & Bellis, S. (2018, Februari 15). 'Ik schat de kans redelijk klein in dat dit een eerlijk gesprek is'. *Veto*.
- Clemens, K. (2019, mei 19). Anuna De Wever blijft hoopvol, maar is vooral kwaad: 'Ik loop de benen vanonder mijn lijf. Wat doet de politiek?'. *De Standaard*.
- Coe, K., Tewksbury, D., Bond, B. J., Drogos, K. L., Porter, R. W., Yahn, A., & Zhang, Y. (2008). Hostile News: Partisan Use and Perceptions of Cable News Programming. *Journal of communication*, 58(2), 201-219.
- Coolsaet, R. (2012, maart 31). Gedachten leiden niet tot Terrorisme. *De Morgen*.
- Dahlgreen, P., & Sparks, C. (1992). Journalism and Popular Culture. Londen: Sage Publications.
- De Bens, E. &. (2007). De pers in België: Het verhaal van de Belgische dagbladpers: Gisteren, vandaag en morgen. Leuven: LannooCampus.
- De Ceulaar, J. (2018, Maart 10). 'Ik word uitgescholden voor achterlijke neonazi'. *De Morgen*, p. 30.
- De Graaf, D. (2019, Maart 8). *Internationale Vrouwendag: "Als vrouwen stoppen, stopt de wereld met draaien"*. Retrieved from VRT NWS: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2019/03/07/internationale-vrouwendag-als-vrouwen-stoppen-stopt-de-wereld/>
- De Nef, K. (2019, mei 24). Anuna De Wever: "Bijna alle politieke partijen hebben mij gevraagd om bij hen aan te sluiten". *Metro*.
- De Wever, B. (2018, Oktober 2). *Bart De Wever: "Onze identiteit vaart op het kompas van de Verlichting."*. Retrieved from N-VA: <https://www.n-va.be/nieuws/bart-de-wever-onze-identiteit-vaart-op-het-kompas-van-de-verlichting>
- Delvaux, B. (2019, Februari 23). De nieuwe Antigones. *De Standaard*.
- Desendere, J. (2018). False news in de Vlaamse kranten: een vergelijkende inhoudsanalyse van Het Laatste Nieuws en De Morgen. *Masterproef aangeboden tot het behalen van de graad master in de communicatiewetenschappen*. Leuven: KU Leuven, Faculteit Sociale Wetenschappen.
- Devos, C. (2017). Ideologieën. In C. Devos, *Een plattegrond van de macht* (pp. 88-124). Gent: Academia Press.
- Dewenter, R., & Heimeshof, U. (2015). More ads more revs: A note on media bias in review likelihood. *Economic Modelling*, 44, 156-161.
- Drost, E. A. (2011). Validity and Reliability in Social Science Research. *Education Research and Perspectives*, 38(1), 105-124.
- Easterlin, R., & Crimmins, E. (1991). Private materialism, personal self-fulfilment, family life, and public interest. *Public Opinion Quarterly*, 55(4), 499-533.

- Eccleshall, R. (2003). Conservatism. In R. Eccleshall, A. Finlayson, V. Geoghegan, M. Kenny, M. Lloyd, I. MacKenzie, & R. Wilford, *Political ideologies: an introduction* (pp. 47-69). Londen: Routledge.
- Eerd, v. I., & Hermes, B. (1998). *Pluriform* Amsterdam.
- Encyclopædia Britannica. (2014, April 23). *Environmental Justice*. Retrieved from Britannica Academic: <https://academic-eb-com.kuleuven.ezproxy.kuleuven.be/levels/collegiate/article/environmental-justice/607193>
- Encyclopædia Britannica. (2017, November 7). *Conservatism*. Retrieved from Britannica Academic: <https://academic-eb-com.kuleuven.ezproxy.kuleuven.be/levels/collegiate/article/conservatism/117289>
- Encyclopædia Britannica. (2019, Januari 8). *Environmentalism*. Retrieved from Britannica Academic: <https://academic-eb-com.kuleuven.ezproxy.kuleuven.be/levels/collegiate/article/environmentalism/32737>
- Finlayson, A. (2003). Nationalism. In R. Eccleshall, A. Finlayson, V. Geoghegan, M. Kenny, M. Lloyd, I. MacKenzie, & R. Wilford, *Political Ideologies: an introduction* (pp. 97-118). Londen: Routledge.
- Gantois, K. (2019, Januari 1). *PLATFORM YOUTH 4 CLIMATE*. Retrieved from Youth For Climate: <https://youthforclimate.be/2019/01/31/platform-youth-4-climate/>
- Gray, J. (1993). An Agenda for Green Conservatism. In J. Gray, *Beyond the New Right*. Londen: Routledge.
- Groseclose, T., & Milyo, J. (2005). A Measure of Media Bias. *The Quarterly Journal of Economics*, 120(4), 1191-1237.
- Gunter, B. (2002). The quantitative research process. In K. B. Jensen, *A Handbook of Media and Communication Research: Qualitative and Quantitative Methodologies* (pp. 209-234). Abingdon: Taylor & Francis Ltd/Books.
- Gunther, A. C., & Schmitt, K. (2004). Mapping Boundaries of the Hostile Media Effect. *Journal of Communication*, 54(1), 55-70.
- Gunther, A. C., Christen, C. T., Liebhart, J. J., & Chih-Yun Chia, S. (2001). Congenial Public, Contrary Press, and Biased Estimates of the Climate of Opinion. *Public Opinion Quarterly*, 65(3), 295-320.
- Heylen, K. (2019, Februari 1). *Wat Anuna (17) is voor Vlaanderen, is Adélaïde (18) voor Wallonië*. Retrieved from VRT NWS: <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2019/02/01/adelaide-charlier-18-trekker-van-het-klimaatprotest-in-wallon/>
- Heywood, A. (2017). Conservatism. In A. Heywood, *Political Ideologies: An Introduction* (pp. 62-94). Londen: Palgrave.
- Heywood, A. (2017). Green Ideology. In A. Heywood, *Political Ideologies: An introduction* (pp. 245-273). Londen: Palgrave.
- Heywood, A. (2017). Nationalism. In A. Heywood, *Political Ideologies: An Introduction* (pp. 163-193). Londen: Palgrave.
- Heywood, A. (2017). Political ideologies and why they matter. In A. Heywood, *Political Ideologies* (pp. 1-23). Londen: Palgrave.
- Hooghe, M. (2012). Jongeren en politiek: een onderzoek naar politieke socialisatie. In M. (. Hooghe, *Jongeren, politiek en burgerschap: Politieke socialisatie bij Belgische jongeren* (pp. 7-18). Leuven: Acco.
- Jansen, C. (1987). *Politiek en dagbladjournalistiek*. Muiderberg: Coutinho.
- Kenny, M. (2003). Ecologism. In R. Eccleshall, A. Finalyson, V. Geoghegan, M. Kenny, M. Llyod, I. MacKenzie, & R. Wilford, *Political Ideologies: an introduction* (pp. 151-180). Londen: Routledge.
- Kim, K. (2019). The Hostile Media Phenomenon: Testing the Effect of News Framing on Perceptions of Media Bias. *Communication Research Reports*, 36(1), 35-44.

- Krugman, H. (1972). Why three exposures might be enough. *Journal of advertising research*, 12(6), 11-14.
- KU Leuven. (2007, juli 7). *Validiteit en betrouwbaarheid*. Retrieved from KU Leuven: Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen: <https://web.archive.org/web/20070707083700/http://ppw.kuleuven.be/FL/validiteit.htm>
- Maerevoet, E. (2019, Januari 20). Anuna, Greta, Emma en Rahaf: Tienermeisjes schoppen de wereld een geweten. *VRT NWS*.
- Maesele, P., Pepermans, Y., Raeijmaekers, D., van der Steen, L., & Joye, S. (2014). Strijd om het klimaat? De beeldvorming over klimaatverandering tijdens de klimaattop te Cancún in Vlaamse kwaliteitskranten. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 42(3), 244-264.
- McLellan, D. (1995). *Ideology*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Niels, R. K., Newman, N., Fletcher, R., & Kalogeropoulos, A. (2019). *Reuters Institute Digital News Report 2019*. Oxford: Reuter Institute for the Study of Journalism.
- Noppe, J., & Hellinckx, J. V. (2010). *Polarisering en Radicalisering: een integrale preventieve aanpak*. Gent: UGent.
- N-VA. (2019, februari 23). *V-dag 'Energie en Ecologie': Ecorealisme combineert ecologische vooruitgang met economische groei*. Retrieved from N-VA: <https://www.n-va.be/nieuws/v-dag-energie-en-ecologie-ecorealisme-combineert-ecologische-vooruitgang-met-economische>
- O'Sullivan, N., Freedman, M., & Stears, M. (2013, Dec). *Conservatism in The Oxford Handbook of Political Ideologies*. Retrieved from Oxford Handbooks Online: <https://www-oxfordhandbooks-com.kuleuven.ezproxy.kuleuven.be/view/10.1093/oxfordhb/9780199585977.001.0001/oxfordhb-9780199585977-e-005>
- Pilbeam, B. (2003). Natural Allies? Mapping the Relationship between Conservatism and Environmentalism. *Political Studies*, 51(3), 490-508.
- Putnam, R. (2000). In R. Putnam, *Bowling Alone*. New York: Simon & Schuster.
- Quintelier, E., Vissers, S., & Hooghe, M. (2012). Zijn televisiekijkers slimmer, actiever en/of meer geïnteresseerd in politiek? Het verband tussen mediagebruik en politieke kennis, participatie en interesse. In M. Hooghe, *Jongeren, politiek en burgerschap: Politieke socialisatie bij Belgische jongeren* (pp. 49-62). Leuven: Acco.
- Raeijmaekers, D., & Maesele, P. (2014). Ideologisch pluralisme in Vlaamse nieuwsmedia: de Belgische regeringsformatie 2010-2011. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 42(2), 145-164.
- Raworth, K. (2019). *Donuteconomie: in zeven stappen naar een economie voor de 21e eeuw*. Amsterdam: Nieuw-Amsterdam.
- Reynebau, M. (2019, Maart 23). Heilige Greta. *De Standaard*.
- Roose, H., & Meuleman, B. (2014). Kwantitatieve Methodologie. In H. Roose, & B. Meuleman, *Methodologie van de sociale wetenschappen: een inleiding* (pp. 199-234). Gent: Academia Press.
- Roose, H., & Meuleman, B. (2017). Bouwstenen en soorten sociaalwetenschappelijk onderzoek. In H. Roose, & B. Meuleman, *Methodologie van de sociale wetenschappen, een inleiding* (pp. 31-58). Gent: Academia Press.
- Sander, T., & Putnam, R. (2010). Still Bowling Alone? The post-9/11 split. *Journal of Democracy*, 21(1), 9-16.
- Schild en Vrienden. (2019, juli 12). *@schildnvrienden*. Retrieved from Twitter: <https://twitter.com/schildnvrienden/status/1149747523046793216>
- Schild en Vrienden. (n.d.). *Schild en Vrienden*. Retrieved from Schild en Vrienden: <https://schildenvrienden.com/>

- Schmid, A. (2004). Terrorism-the definitional problem. *Case Western Reserve Journal of International Law*, 36(2-3), 375.
- Schmidt, A. (2013). Radiclisation, de-radicalisation, counter-radicalisation: A conceptual discussion and literature review. ICCT Research Paper.
- Segers, K., Caron, B., Vandaele, W., Brouwers, K., & Bajart, L. (2018, mei 18). Voorstel van resolutie betreffende de uitbouw van en toekomstgerivhte en mediumneutrale ondersteuning van onafhankelijke, kwalitatieve journalistiek. Brussel: Vlaams Parlement.
- Shea, D., & Harris, R. (2006). Why bother? Because peer-to-peer programs can mobilize young voters. *PS: Political Science Politics*, 39(2), 341-45.
- Stocken, G., & Matsa, K. E. (2017, April 27). *Using Goofle Trends data for research? Here are 6 questions to ask*. Retrieved from Pew Research Center: <https://medium.com/@pewresearch/using-google-trends-data-for-research-here-are-6-questions-to-ask-a7097f5fb526>
- Stone, D. F. (2011). Ideological media bias. *Journal of Economic Behavior & Orgnization*, 78(3), 256-271.
- Stouthuyzen, P. (1999). De vermeende verpulping van de kwaliteitskrant. *Ons Erfdeel*, 42(1), 337-345.
- Teugels, E. (2016). Wat is radicalisme? In E. Teugels, *En wat met de links radicale dreiging? De evolutie van het links radicalisme in België, Duitsland en Frankrijk* (pp. 36-46). Gent: Thesis aan de UGent.
- Tiffen, R. (2011). Has the gap between qualities and tabloids increased? *Australian Journal of Communication*, 38(2), 33-52.
- Tillie, J. (2013). *Gedeeld land. Het multicultureel ongemak van Nederland*. Amsterdam: JM Meulenhoff.
- Trump, D. J. (2017, juni 1). *Statement by President Trump on the Paris Climate Accord* . Retrieved from White House: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/statement-president-trump-paris-climate-accord/>
- Vallone, R., Ross, L., & Lepper, M. R. (1985). The hostile media phenomenon: biased perception and perceptions of media bias in coverage of the Beirut massacre. *Journal of personality and social psychology*, 577-585.
- Van Aelst, P., & Walgrave, S. (2002). New media, new movements? The role of the internet in shaping the anti-globalization movement. *Information, Communication & Society*, 5(4), 465-493.
- Van Dale. (2015). *Van Dale Groot Woordenboek van de Nederlandse Taal*. Retrieved from Van Dale online: vowb.vandale.be
- Van Dale. (2017). *Van Dale*. Retrieved from Van Dale Groot Woordenboek van Hedendaags Nederlands: <https://vowb-vandale-be.kuleuven.ezproxy.kuleuven.be/zoeken/zoeken.do?type=pro>
- Van De Weyer, L. (2016). Concentratie en convergentie in het Vlaamse medialandschap. *Masterproef aangeboden tot het verkrijgen van de graad van Master of Science in de communicatiewetenschappen*. Leuven: KU Leuven, Faculteit Sociale Wetenschappen.
- Van Gessel, H. (1995). *De Volkskrant: een beeld van een dagblad*. Amsterdam: De Volkskrant.
- Van Langenhove, D. (2019, Januari 9). Terzake. (K. Cools, Interviewer)
- Van Langhenhove, D. (2019, april 2). *@DVanLangenhove*. Retrieved from Twitter: <https://twitter.com/DVanLangenhove/status/1113049164231966721>
- Van Leuven, S., Annelore, D., & Raeymaeckers, K. (2014). Towards more balanced news access? A study on the impact of cost-cutting and Web 2.0 on the mediated public sphere. *Journalism*, 15(7), 850-867.

- Vandenbergh, H., d'Haenens, L., & Van Gorp, B. (2015). Demografische diversiteit in het Vlaamse perslandschap. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 43(2), 169-185.
- Verheyden, T. (Director). (2018). *Wie is Schild & Vrienden echt?* [Motion Picture].
- Vlaams Belang. (2017, oktober 20). *Klimaatbeleid: Vlaams Belang roept op tot realisme*. Retrieved from Vlaams Belang: <https://www.vlaamsbelang.org/klimaatbeleid-vlaams-belang-roept-op-tot-realisme/>
- Vlaamse Regulator Van de Media. (2008). *Mediaconcentratie in Vlaanderen*. Brussel: Vlaamse Regulator Van de Media.
- Vlaamse Regulator voor de Media. (2013). *Mediaconcentratie in Vlaanderen: rapport 2013*. Brussel: Vlaamse Regulator voor de Media.
- Vlaamse Regulator Voor de Media. (2018). *Mediaconcentratie in Vlaanderen*. Brussel: Vlaamse Regulator Voor de Media.
- Youth for Climate. (2019). *Over YFC*. Retrieved from Youth for Climate: <https://youthforclimate.be/over-yfc/>
- Zajonc, R. B. (1968). Attitudinal effects of mere exposure. *Journal of personality and social Psychology*, 9(2), 1-27.

9. Bijlages

Bijlage 1: Codeboek

Krant waar het artikel in verscheen

Codelijst 1

- 011 De Standaard
- 012 Het Laatste Nieuws

Datum

In de vorm DD/MM/JJJJ

Genre

Codelijst 3

- 01 nieuwsbericht
Beschrijving van een evenement, gebeurtenis of beslissing
- 02 analyse, achtergrondverhaal, of *Human Interest*
Gaat dieper in op de impact van een gebeurtenis of het leven van betrokken personen
- 04 Redactioneel artikel
Opiniestuk vanuit de redactie geschreven; vaak op de eerste pagina's van een krant
- 05 Opinie
Mening van een auteur over een gebeurtenis
- 06 Interview
Schriftelijke weergave van een gesprek met tussen twee of meerdere personen, waarbij één partij vragen stelt en de andere partij antwoordt. Kan verschillende vormen aannemen, waarbij de vraagsteller al dan niet in het artikel voorkomt
- 07 Lezersbrief
Genre waarbij lezers van een publicatie beperkte reacties kunnen laten publiceren op een bepaalde plaats in de krant
- 98 Anders
Een andere vorm wordt dan gespecificeerd

Titel

Aanleiding van het artikel

Codelijst 5

- 01 Gebeurtenis
Er gebeurt iets dat de aanleiding vormt om een artikel te schrijven. Een actievoering, of een betoging,...
- 02 Vraag
Er wordt een verzoek gedaan dat de aanleiding vormt voor het artikel
- 03 Beslissing
Een overheidsorgaan neemt een beslissing die de aanleiding vormt voor een artikel
- 04 Verklaring
Iemand legt een verklaring af die de aanleiding vormt voor een artikel
- 05 Verslaggeving in andere media
Andere media geeft een verslag dat aanleiding vormt voor een artikel
- 06 publiek discours
Er is in de maatschappij een discours aan de gang waar het artikel op reageert
- 98 Anders
Wordt gespecificeerd

99 Geen specifieke impetus

Paginanummer

Artikellengte

Codelijst 7

- 01 kort (-500 woorden)
- 02 middellang (501-1000 woorden)
- 03 lang (+1001 woorden)

Onderwerp

Codelijst 8

- 01 Het artikel handelt over de organisatie als een geheel
- 02 Het artikel handelt over de leider van de groepering
- 03 Het artikel handelt over een kleine groep aan de top van de groepering
- 04³ Het artikel handelt over één of een aantal leden die geen bijzondere positie hebben binnen de groepering
- 05 Het artikel handelt over extreemlinks of -rechts in het geheel

Beschrijving van groepering

Codelijst 9

Hier wordt genoteerd of het nieuwsartikel de groeperingen radicaal of extremistisch noemt. Als de groepering zowel radicaal als extremistisch wordt genoemd, wordt er gekeken naar wat het meest prevalent is.

- 01 noch radicaal of extremistisch
- 02 Radicaal
- 03 Extremistisch

Gebeurtenis of actievoering

Codelijst 10

Deze codelijst kan aangevuld worden als deze uit het corpusonderzoek niet uitgebreid genoeg blijkt. Schoolstakingen worden onder "betoging" gerekend.

- 01 Staking
- 02 betoging
- 021 betoging die uitrondt op rellen
- 03 vandalisme
- 04 Geweldpleging
- 041 Geweldpleging van specifiek terroristische aard
- 05 informatieve bijeenkomst
Bijvoorbeeld, meet-up, infoavond, zomeruniversiteit,...
- 06 Nasleep PANO⁴
- 98 Andere actie (wordt gespecificeerd)
- 99 Geen actie

Gesteld gedrag in artikel

Codelijst 11

- 01 geweldloos

³ De codes "02", "03", en "04" werden samengevoegd om statistische redenen.

⁴ Deze code is later toegevoegd.

- 02 *Streven naar verandering binnen het systeem op een vreedzame manier*
met geweld
Op een ondemocratische manier verandering opleggen, eventueel met geweldpleging
- 021 Praten over geweld⁵
Een discours voeren (verbaal of non-verbaal) waarbij geweld wordt gepresenteerd als een geldige optie om een standpunt door te drukken.
- 03 Terroristisch
Geweldpleging gebruiken om angst te zaaien, “zinloos” geweld dat niet op een specifieke groep gericht is
- 98 noch radicaal, extremistisch of terroristisch
- 99 andere

Toon van de berichtgeving

Codelijst 12

Wordt gegeven aan de hand van de vooringesteldheid die de schrijver (niet het onderwerp) van het artikel kan hebben.

- 01 Slecht
- 02 Enigszins slecht
- 03 Neutraal
- 04 Enigszins goed
- 05 Goed

Groepering

Codelijst 13

“klimaatpijbelars” worden onder “Youth for Climate” gerekend, omdat zij door hen geactiveerd werden, ook al worden ze niet onder die naam genoemd in het artikel

- 01 Schild en Vrienden
- 02 Youth for Climate of klimaatpijbelars

⁵ De codes “02” en “021” werden samengevoegd om statistische redenen

Bijlage 2: Cohen's kappa test voor intercodeursbetrouwbaarheid

	Waarde	Asymptotische standaardfout	T bij benadering	Significantie bij benadering
Mate van overeenkomst	,744	,059	11,622	,000
N van geldige gevallen	73			

Bijlage 3: test-retest

Test	Krant	Datum	Paginanummi	Genre	Titel	Aanleiding	Artikellengte	Onderwerp	radicaal/extreem	Naam van groepering in kwestie	Gebeurtenis ó gedrag	Toon
1	11	28/02/2019	33	1	Antwerpen vandaag voor het eerst decor van grote klimaatmars	1	1	1,2	1	Youth For Climate; Students for Climate	2	1 3
2	11	28/2/2019	33	1	Antwerpen vandaag voor het eerst decor van grote klimaatmars	1	1	1,2	1	Youth for climate; students for climate	2	1 3
1	12	15/2/2019	18	1	Klimaatbrossers krijgen 20% korting bij Kringwinkel	3	1	1	1	Youth For Climate	2	1 3
2	12	15/2/2019	18	1	Klimaatbrossers krijgen 20% korting bij Kringwinkel	3	1	1	1	Klimaatspjelaars	2	1 3
1	12	18/1/2019	3	1	Ook protest in Antwerpen	1	1	1	1	klimaatspjelaars	2	1 3
2	12	18/1/2019	3	1	Ook protest in Antwerpen	1	1	1	1	klimaatspjelaars	2	1 3
1	12	16/1/2019	1	1	Klimaatspjelaars ronselen nu zelfs sponsors	1	1	3	1	klimaatspjelaars	2	1 3
2	12	16/1/2019	1	1	Klimaatspjelaars ronselen nu zelfs sponsors	1	1	1,3	1	Youth for Climate	2	1 3
1	12	17/12/2018	7	1	Mars tegen Marrakesh ontspoor	1	1	1	3	Mars tegen Marrakesh	21	2 2
2	12	17/12/2018	12	1	Mars tegen Marrakesh ontspoor	1	1	1	3	Mars tegen Marrakesh	21	2 3
1	11	21/11/2018	13	1	Leerlingen betogen voor meer transparantie over klimaat	1	1	1,2	1	Generation Z	2	1 3
2	11	21/11/2018	13	1	Leerlingen betogen voor meer transparantie over klimaat	1	1	1,2	1	Generation Z	2	1 3
1	11	16/10/2018	37	5	1 voor 12 in Ninove	6	1	1	1	Schild & Vrienden	6	1 2
2	11	16/10/2018	7	5	1 voor 12 in Ninove	6	1	1	1	Schild & Vrienden	99	1 1
1	11	15/9/2018	8	6	Niemand moet spotten met het leed van mijn moeder'	6	3	1	23	Schild & Vrienden	6	1 1
2	11	15/9/2018	8	6	Niemand moet spotten met het leed van mijn moeder'	6	3	1	23	Schild en Vrienden	6	1 1
1	11	11/9/2018	8	1	Oprichter Schild & Vrienden zoekt geld voor advocaten	1	1	2	1	Schild & Vrienden	6	21 3
2	11	10/9/2018	8	1	Oprichter Schild & Vrienden zoekt geld voor advocaten	1	1	2	1	Schild en Vrienden	6	21 3
1	12	8/9/2018	1	1	Huiszoekingen bij leden Schild & Vrienden	1	1	2	2	Schild & Vrienden	6	1 3
2	12	8/9/2018	1	1	Huiszoekingen bij leden Schild & Vrienden	1	1	2,4	2	Schild en Vrienden	6	1 3

Bijlage 4: artikellengte per krant

	Krant	N	Gemiddelde artikellengte	standaardafwijking	Standaardfout gemiddelde
Artikellengte	De Standaard	122	1,80	,680	,062
	Het Laatste Nieuws	240	1,20	,477	,031

Bijlage 5: beschrijving per krant

		Kranten			
			De Standaard	Het Laatste Nieuws	Totaal
Beschrijving	Noch extreem of radicaal	Aantal	103	220	323
	Radicaal of extreem	Aantal	19	20	39
Totaal		Aantal	122	240	362
			122,0	240,0	

Bijlage 6: Google trends-resultaten voor "fake news"

(bron: Google Trends)